

EREKCJA KOLEGIATY I KAPITUŁY POD WEZWANIEM WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH W BOBOWEJ

WYDAŁ KS. BOLESŁAW KUMOR

W dokumencie lokacyjnym dla wsi Jakubowice k. Nowego Sącza, wydanym przez królową Jadwigę w r. 1339, m. in. czytamy: „mieszkańcy zaś wsi będą obowiązani uiszczać czynsz według zwyczaju miasta Bobowa”¹. Jest to pierwsza wzmianka dotycząca osady. Ponieważ rejestry świętopietrza wymieniają parafię Bobowa dopiero w r. 1334², stąd słusznie można przypuszczać, że założenie miasta i erekcja tamtejszej parafii nastąpiło najwcześniej w r. 1339. Miasto podówczas należało prawdopodobnie do Gryfiów³. Istnienie parafii Bobowa w XV w. zaświadcza Długosz oraz inne dokumenty⁴.

Dogodne położenie miasta nad Białą, przy trakcie handlowym, łączącym Bardiów na Węgrzech z Krakowem, przez Czchów, Lipnicę i Bochnię⁵, wpływało korzystnie na jego rozwój i znaczenie, tak w roli pośrednika wymiany handlowej, jak i ośrodka organizacji kościelnej. Już w pierwszej połowie XV w., przed r. 1448, w Bobowej, przynależnej dotąd do dekanatu sądeckiego, utworzył biskup Zbigniew Oleśnicki, w ramach reorganizacji sieci dekanalnej w diecezji krakowskiej, siedzibę dekanatu⁶. Dekanat objął 19 parafii: Zborowice, Jastrzębia, Bruśnik, Wilczyśka (na terenie parafii kaplica w Wojnarowej), Szalowa, Polna, Grybów, Kruźlowa, Mogilno, Ko-

¹ Kodeks dyplomatyczny Polski... T. 3. Wyd. J. Bartoszewicz. Warszawa 1858 nr 89. — Por. ks. B. Kumor. Kolegiata Wszystkich Świętych w Bobowej. *Currenda*. R. 108 1958 s. 561—566.

² *Acta Camerae Apostolicae*. Vol. 2: 1344—1374. Ed. J. Ptaśnik. (*Monumenta Polonise Vaticana*. T. 2). Cracoviae 1913 s. 185, 196, 205, 214, 224, 233, 243, 252, 260, 267, 275, 283, 291, 298, 397—398, 414. — Por. T. Ładogórski. Studia nad zaludnieniem Polski XIV wieku. Wrocław 1958 s. 198.

³ J. Długosz. Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis... (cyt. LBen. — T. 1—3. — W: J. Długosz. *Opera omnia cura. A. Przedzveckę edita*. T. 7—9. Cracovia 1863—1864). T. 2 s. 237. — Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława... (cyt. KDKK). Wyd. F. Plekosiński. T. 2. (*Monumenta Medii Aevi Historica*... T. 1). Kraków 1883 nr 416 (1396). — Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie... T. 11. *Acta iudicialia Sanocensia antiquiora a. 1423—1462*. Ed. O. Pietruski et X. Liske. Lwów 1886 nr 149. — Por. J. Krzepela: Księga rozszedlenia rodów ziemiańskich w dobie Jagiellońskiej. Cz. 1: Małopolska. T. 1. Kraków 1915 s. 67. — Tenże. Małopolskie rody ziemiańskie (*Rody ziemiańskie XV i XVI wieku*. T. 1). Kraków 1928 s. 7.

⁴ LBen. II s. 237. — KDKK, II nr 533 (1412).

⁵ K. Pieradzka. Handel Krakowa z Węgrami w XVI w. (*Biblioteka Krakowska*. Nr 87). Kraków 1935 s. 46. — S. Weyman. Cła i drogi w Polsce piastowskiej (*Prace Komisji Historycznej*. T. 13). Poznań 1938 s. 110.

⁶ Ks. B. Kumor. Rozwój sieci dekanalnej w południowej części diecezji krakowskiej do r. 1772. *Rocz-ni teol.-kanon*. T. 9 · 1962 z. 1 s. 85—86.

rzenna, Bobowa, Ciężkowice, Lipnica Wielka, Paleśnica, Rzepiennik Biskupi, Luźna i Tuża, które od r. 1448 weszły w skład nowoutworzonego archidiaconatu sądeckiego⁷.

Od początku XV w. zaczęto fundować przy kościele nowe beneficja. I tak 20 II 1412 Stanisław z Bobowej, wraz z małżonką swą Stachną i synami Zygmuntem i Pawłem, uposażył altarię Nawiedzenia NMP, zapisując na ten cel wieś Chodorowę ze wszystkimi dochodami⁸. Ten sam dokument informuje, że przy kościele istnieje również szkoła parafialna, wzmiankowana następnie w l. 1513, 1527, 1529 i 1596—1618⁹. Około r. 1472 założono bractwo Kapłańskie dla dekanatu bobowskiego, obdarzone odpustami przez kard. Marka, patriarchę akwilejskiego — 28 X 1472, kard. Anioła tyt. św. Klemensa — 13 X 1475 i biskupa krakowskiego Piotra Tomickiego — 28 I 1528¹⁰.

Przed r. 1513 erygowano altarię Niepokalanego Poczęcia NMP¹¹, której uposażenie powiększyli ks. Stanisław, pleban w Wieliczce, legując na ten cel w testamencie 200 grzywien (potwierdzenie zapisu 3 VIII 1523) i ks. Stanisław z Radłowa, altaryzta tegoż ołtarza, zapisując przed 1529 r. 200 florenów¹².

W dniu 9 października 1529 r. biskup krakowski Piotr Tomicki, na prośbę Achacego Jordana h. Gryf, dziedzica Bobowej i patrona miejscowego kościoła parafialnego pod wezwaniem Wszystkich Świętych, wyniósł tenże do godności kolegiaty¹³. Bobowska otrzymała na początku XVII w. 15 z rzędu miejsce w szeregu kolegiat diecezji krakowskiej, po kolegiacie św. Michała w Lublinie a przed kolegiatą św. Wawrzyńca w Wojniczu¹⁴. W r. 1561 kolegiata została sprofanowana przez rodzinę Jordanów i zamieniona na zbór kalwiński¹⁵. Dopiero po 32 latach, jak stwierdza wizytacja Radziwiłłowska z r. 1596, nastąpiła rekuncyiacja świątyni i oddanie jej na służbę Bożą katolikom¹⁶. Jakkolwiek już w r. 1607, o czym wspomina

⁷ Ks. B. Kumor: Organizacja archidiaconalna w Małopolsce Południowej. *Prawo kanon.* R. 2 1959 nr 1/2 s. 405.

⁸ KDKK, II nr 533.

⁹ Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie (cyt. AKapMK) Regestrum contributionis per unum fertonom a marca argenti ad clerum a. D. 1513 k. 28. — Regestrum contributionis personalis... presbiterorum, tam cathedralis quam parochialium ecclesiarum Cracoviae ac ceterorum decanatum a. D. 1527 k. 61v. — Por. S. Kot: Szkolnictwo parafialne w Małopolsce XVI—XVIII w. (Odb. Muzeum. Dodatek 8: *Przyczynki do dziejów wychowania i oświaty w Polsce.* II). Lwów 1912 s. 190.

¹⁰ Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (cyt. AKMK): *Visitatio decanatus Boboviensis externa... per Joannem Januszowski archidiaconum Sandecensem...* a. D. 1607 s. 121.

¹¹ AKapMK. Regestrum... 1513 k. 28.

¹² AKapMK. *Liber beneficiorum, retaxationum...* (cyt. LBRet.) Petri Tomicki... 1529 s. 390. — AKMK: *Acta episcopalia Petri Tomicki.* Vol. 12 k. 5 (26 I 1530).

¹³ Zob. niżej — dyplom erekcyjny.

¹⁴ *Reformationes generales ad clerum et populum dioecesis Cracovien[sis] pertinentes.* Ab [.] Martino Szyszkowski [...] in synodo dioecisana sancitae et promulgatae... Cracoviae 1621 s. 24. — S. Starowski: *Vitae antistitum Cracoviensium.* Cracoviae 1655 s. 10 nB).

¹⁵ AKapMK. LBRet. 1561 k. 90 LBRet. 1577 k. 92v—93. — AKMK. *Liber visitationis...* 1565 k. 163: „Ecclesia collegiata tit. Omnium Sanctorum prophanata per generosum Nicolaum Jordan”. — Por. J. Łukasiewicz: *Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce.* Poznań 1853 s. 78. — W. Krasński: *Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce.* Tłum. z angielskiego J. Bursche. T. 2. Cz. 2. Warszawa 1905 s. 171—S. Morawski. *Arianie polscy.* Lwów 1906 s. 40—41.

¹⁶ AKMK: *Acta visitationis exterioris decanatum Boboviensis, Sandecensis et Novi Fori...* a. D. 1596 k. 8v. „Ecclesia collegiata quondam tit. Omnium Sanctorum prophanata erat per haeticos per 32 annos, postea tandem per dominum suffraganeum Cracoviensem reconciliata”.

wizytacja kard. Maciejowskiego, wszystkie beneficja kolegiaty (prepozytura, dziekania, 3 kanonie gremialne i 5 stanowisk wikariuszy-mansjonarzy) były obsadzone, to znowu w 10 lat później wizytator donosił, że „przy kolegiacie nie rezyduje żaden z prałatów i kanoników; służba Boża w wielkim zaniedbaniu”¹⁷.

Reformacja i nieodłącznie związane z nią złupienie wyposażenia i wyposażenia kolegiaty odbiło się bardzo ujemnie na dalszym jej rozwoju. Podczas, gdy z biegiem lat przy najbliższej położonych kolegiatach w Tarnowie, Nowym Sączu i Wojniczu fundowano dalsze godności prałackie i kanonickie, kolegiata bobowska doznawała pod tym względem niewielkiego postępu. Kiedy utworzona w r. 1400 kolegiata Narodzenia NMP w Tarnowie w chwili erekcji otrzymała 3 godności prałackie (prepozytura, kustodia i kantoria) oraz 2 kanonie prebendarskie¹⁸, to w roku zniesienia (1786) liczyła aż 7 prałatów i 12 kanoników¹⁹. W erygowanej w r. 1448 kolegiacie św. Małgorzaty w Nowym Sączu kard. Zbigniew Oleśnicki utworzył 4 prałatury (prepozytura, dziekanat, archidiaconat i kustodia) oraz 4 kanonie gremialne²⁰, a w chwili zniesienia teje w r. 1791 w skład tamtejszej kapituły wchodziło 7 prałatów i 6 kanoników²¹. Kolegiata św. Wawrzyńca w Wojniczu, która w r. 1456 otrzymała 3 prałatów (prepozyt, scholastyk, kustosz) i 5 mansjonarzy²², w przededniu kasacji (ok. r. 1785) liczyła także 7 prałatów i 6 kanoników²³.

Kapituła kolegiaty w Bobcowej składała się w r. 1529 z 2 godności prałackich (prepozyt, dziekan) i 3 kanonikatów gremialnych. Taki sam stan kolegiaty pod względem ustrojowym był w r. 1634²⁴. Fundacje nowych beneficjów niekanonickich przy kolegiacie zaczęły się wprawdzie w pierwszej połowie w. XVI, kiedy to w r. 1535 ks. Stanisław z Radłowa, kanonik bobowski, legował pewną sumę florenów polskich w celu erygowania nowej

¹⁷ AKMK: Acta visitationis decanatus Boboviensis... 1608 s. 106—121. — Visitatio decanatus Gryboviensis, Sandecensis... 1618 s. 55.

¹⁸ Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie (cyt. ASang.). T. 2. Wyd. Z. L. Radziwiński, B. Gorczak. Lwów 1888 nr 80. — LBen. I s. 605. — Por. F. Herzig. Katedra, niegdyś kolegiata w Tarnowie. Tarnów 1900 s. 10 nn. — S. Kijałk. Piotr Wysz biskup krakowski (Prace Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego. Nr 9). Kraków 1933 s. 76.

¹⁹ F. Herzig. Katedra s. 69, 92. — Ks. W. Chotkowski (Historia polityczna Kościoła w Galleji za rządów Marii Teresy. T. 2. Kraków 1909 s. 13) oraz — za nim — ks. J. Rzepa (Konsystorz generalny w Tarnowie 1781—1785. Nasza Przeszłość. [T.] 7 1958 s. 140 przyp. 7) błędnie podają liczbę prałatur — 6 i kanonii — 9.

²⁰ LBen. I s. 544, 565—574. — Por. ks. J. Sygański SJ: Historia Nowego Sącza. T. 3. Lwów 1902 s. 86. — Ks. J. Fiałkowski. Nowosądecka kolegiata. Cz. 1: Dzieje kapituły mniejszej 1448—1791. Warszawa 1958 s. 35 nn. — Ks. B. Kumor. Organizacja archidiaconalna s. 398.

²¹ Archiwum Parafii Św. Małgorzaty w Nowym Sączu. Acta Capituli Insignis Collegiatae Sandecensis 1638—1791 s. 459 nn. — Archiwum Diecezjalne w Tarnowie (cyt. ADT). Fasc. Nowy Sącz I. Consignatio omnium praelaturarum et canonicatum Collegiatae Sandecensis a. D. 1786 k. 1, gdzie podano także 4 kanonie honorowe. — Por. ks. W. Chotkowski. Historia polityczna. T. 2 s. 13. — Ks. B. Kumor. Dzieje polityczno-geograficzne diecezji tarnowskiej (Katolicki Uniwersytet Lubelski. Rozprawy Doktorskie, Magisterskie i Seminaryjne. Wydział Teologiczny. T. 8). Lublin 1958 s. 59 przyp. 1.

²² LBen. II s. 305—306. — J. Szymański. Kapituła kolegiacka w Wojniczu 1465—1736 (Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Prace Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce. [T.] 3). Lublin 1982 s. 19 nn.

²³ J. Szymański. Kapituła kolegiacka s. 93.

²⁴ O. H. E. Wyczański OFM. Biskup Piotr Gembicki 1587—1657. Kraków 1957 s. 168.

altarii, jednakże po śmierci testatora zmieniono jego wolę i legat przeznaczono na korzyść kolegium mansjonarzy²⁵.

Pierwszą fundacją, która doczekała się realizacji, była dotacja i erekcja 4-go kanonikatu gremialnego, tyt. bł. Jana Kantego. Fundatorem tej kanonii był ks. Jacek Śliwski, dziekan kolegiaty tarnowskiej i scholastyk sądecki, który zapisał na ten cel (5 V 1689) 3.000 fl. pol.²⁶. Trzecią i ostatnią prałaturę (kustodię) przy kolegiacie bobowskiej fundował również ks. Jacek Śliwowski, przeznaczając na ten cel (3 I 1690) 2.500 fl. pol. 1 VII 1693 bp krakowski Jan Małachowski zatwierdził fundację i erygował nową prałaturę, rezerwując prawo prezenty i patronatu Kolegium Nizszemu Uniwersytetu Krakowskiego i właścicielom Bobowej²⁷.

W r. 1790 kapituła kolegiacka w Bobowej liczyła 3 prałatów (prepozyt, dziekan, kustosz) i 4 kanoników gremialnych: 1) tyt. „Chodorowski”, 2) tyt. Niepokalanego Poczęcia NMP, 3) tyt. św. Mateusza i 4) tyt. św. Jana Kantego²⁸. Kiedy w r. 1786 opróżniła się prepozytura przy kolegiacie, Gubernium Lwowskie, stosując się do dekretu nadwornej kancelarii cesarskiej z dnia 24 IV 1786, poleciło konsystorzowi tarnowskiemu rozpisać konkurs na Bobowę „jako wakujące beneficjum proboszczowskie”²⁹. Ostateczny kres istnieniu kolegiaty i jej kapituły przyniosły rządy józefińskie w r. 1791. Dawną świątynię kolegiacką zdegradowano do rangi kościoła parafialnego a jej uposażenie, oprócz przysługującego przedtem prepozytowi a odtąd proboszczowi, przeznaczono na fundusz religijny³⁰.

Dokument erekcyjny kolegiaty z dnia 9 października 1529, dotychczas nie publikowany, jest tym godniejszy uwagi, że stanowi równocześnie pierwsze statuty kapituły kolegiackiej w Bobowej, wzorowane na statutach kapituły katedralnej krakowskiej, co wobec nielicznych, dotąd wydanych, tego typu źródeł, będzie dalszym przyczynkiem do ustawodawstwa kapituł kolegiackich w Polsce przedrozbiorowej³¹.

Podstawą prawno-ekonomiczną dla nowoerygowanej kolegiaty stało się bogate uposażenie dwóch kościołów parafialnych: Wszystkich Świętych w Bobowej i św. Mikołaja w Siedliskach k. Bobowej. Jak zaświadcza dokument erekcyjny kolegiaty, przy jej fundacji nie poczyniono żadnych nowych zapisów w ziemi, zwiększających dotychczasowe uposażenie wymienionych

²⁵ AKMK: Acta officialia. Vol. 99 (1552—1553) s. 161—162.

²⁶ Archiwum Parafii Wszystkich Świętych w Bobowej (cyt. APB): Liber documentorum. — Consignatio omnium capitalium ad ecclesiam collegiatam ac parochialem consistentium, ad capitulum majus pertinentium, in Bobowa. Nr 2 poz. 16. — Decretum reformationis pro ecclesia collegiata et parochiali Boboviensi Cajetanii Ignatii Sołtyk ep. Crac. a. D. 1785 s. 111.

²⁷ C. Kaczmarczyk Catalogus diplomatum pergameneorum Universitatis Jagellonicae Cracoviensis. Cracoviae 1953 nr 685. — AKMK: Acta episcopalia Joannis Małachowski. Vol. 70 (1688—1690) k. 648. — Acta officialia. Vol. 180 (1744—1745) s. 215—216. — Prothocollum correspondentiae. Vol. 3, kopia zamieszczona przy końcu księgi. — APB: Consignatio omnium capitalium poz. 8.

²⁸ APB: Prothocollum per C. R. Commissarium... in sequelam C. R. Gubernii ex 24 XII 1780 s. 2. — Ausweis über die in dem Stadt Bobowa befindliche Einkünfte der Kirchen jedem Canonicate und jede Pfründe 1792 s. 16—17.

²⁹ ADT: Prothocollum univesalium S.C.R. Majestatis ab an. 1785 pro ecclesia praepositali in Veteri Sandecia (pod dniem 18 V 1786).

³⁰ Por. przyp. 28.

³¹ Statuty kapituły katedralnej włocławskiej. Z materiałów przysposobionych przez ks. prałata S. Chodyńskiego wyd. i bibliografią ustawodawstwa kapitulnego w Polsce poprzedził ks. J. Fijałek. Kraków 1915 s. CCI nn.

parafii. W Siedliskach parafia została zniesiona, a w miejsce jej utworzono „wikarię wieczystą”. Należy zaznaczyć, że kolatorami obydwu parafii byli Gryfici, stąd też dokument erekcyjny przyznaje tej rodzinie duży wpływ na obsadę godności prałackich i kanonickich w kolegiacie. Daleko mniejszy, prawie marginesowy, udział w prezencje na godności kapitulne przyznano Błędowskiemu z Brzany i Bylinom z Wojnarowej, a to ze względu na współpatronat z Gryfitami nad dawnym kościołem parafialnym w Siedliskach.

Omawiany dokument zaznacza, że biskup przystąpił do erekcji kolegiaty w Bobowej powodowany prośbą „Achacego Jordana z Zakliczyna, właściciela Bobowej i patrona kościołów parafialnych w Bobowej i Siedliskach, Mateusza z Brzeznicy, kustosa kolegiaty sądeckiej, a nadto wszystkich parafian z Bobowej i Siedlisk”; atoli nie ulega wątpliwości, że główną rolę odegrał przy tym procesie Achacy Jordan, którego posiadłości, poza Bobową i Siedliskami, obejmowały podówczas także Limanowę (miasto) wraz z okręgiem, Zakliczyn n. Dunajcem (miasto) i inne mniejsze posiadłości. Zgodę miejscowych plebanów, bobowskiego i siedliskiego, uzyskano dość łatwo; rezygnując z piastowanych dotąd stanowisk proboszczowskich, weszli oni obydwaj w skład nowoutworzonej kapituły kolegiackiej, podobnie jak altarzyści „Chodorowski”, „Poczęcia NMP” i „św. Mateusza”.

Nowoutworzona kolegiata objęła dwie godności prałackie (prepozyturę i dziekanie) oraz 3 kanonikaty gremialne tytułu: 1) „Chodorowski”, 2) „Poczęcia NMP” oraz 3) „św. Mateusza”. Równocześnie utworzył biskup Tomicki przy kolegiacie kolegium mansjonarzy, czyli wikariuszów wieczystych, pełniących służbę Bożą i pieczęć duszpasterską na terenie obydwu parafii. Podobnie jak kanonikaty gremialne, tak i mansjonarze otrzymali właściwe sobie tytuły: 1) św. Zofii, 2) św. Krzyża, 3) św. Floriana, 4) św. Anny i 5) św. Mikołaja w Siedliskach.

Pierwszą godność w kolegiacie bobowskiej przyznał dokument biskupa Tomickiego prepozytowi. We wszystkich zresztą kapitułach kolegiackich diecezji krakowskiej, powstałych od końca w. XIV, prepozytura a nie dziekania była pierwszą godnością kapitulną. Taki stan prawny istniał w kolegiacie tarnowskiej, nowosądeckiej i wojnickiej³²; taki sam porządek godności posiadały starsze kapituły kolegiackie z terenu diecezji krakowskiej: w Sandomierzu³³, Wiślicy³⁴, Kielcach³⁵, św. Floriana na Kleparzu i Skalbmierzu³⁶. Jedynym wyjątkiem pod tym względem była kolegiata św. Marcina w Opatowie, gdzie pierwszą godność w kapitule przyznano dziekanowi³⁷. Nie tylko w diecezji krakowskiej, ale w ogromnej większości kapituł kole-

³² LBen. I s. 605 nn. (Tarnów); LBen. I s. 565—574 (Nowy Sącz); LBen. II s. 305 n. (Wojnicz). — ASang. II nr 80.

³³ LBen. I s. 302 nn. — Por. ks. J. Wiśniewski. Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186 do 1926, tudzież sesje kapituły sandomierskiej od 1581 do 1866 r. Radom 1926 s. 7.

³⁴ LBen. I s. 404 nn.

³⁵ LBen. I s. 436 nn. — Por. ks. W. M. Witkowski. Kolegiata Panny Maryi w Kielcach. *Pam. rel.-moral.* Ser. 1, T. 9: 1845 s 193—218.

³⁶ LBen. I s. 477 nn. (Kleparz); s. nn. (Skalbmierz).

³⁷ LBen. I s. 574 nn. — Por. ks. W. Fudalewski: Miasto Opatów. Warszawa 1895 s. 76. — Ks. A. Bastrzykowski. Kolegiata św. Marcina w Opatowie i jej kapituła. Cz. 2; Katalog prałatów i kanoników kolegiaty opatowskiej od r. 1212 aż do dni naszych. [Ostrowiec] 1948.

giackich w obrębie całej XVI-wiecznej Rzeczypospolitej prepozytura należała do pierwszej godności kapitulnej³⁸.

Uposażenie prepozyta miało stanowić odtąd dawne beneficium plebana bobowskiego oprócz daniny „stołowej”, kołеды i połowy „offertorium”; te ostatnie bowiem biskup przyłączył do uposażenia kolegium mansjonarzy. Do uposażenia prepozyta należały: 1/2 łana ziemi uprawnej, łąki, stawy rybne, ogrody, folwark, zabudowania gospodarcze, dom mieszkalny, wszelkiego rodzaju dziesięciny snopowe z folwarku Achacego Jordana i innych pól dawnych folwarków bobowskich, nadto dziesięciny snopowe z folwarku Błędowskiego i łąnów kmiecych w Brzanej oraz roli Gawora w Stróży (te ostatnie należały uprzednio do plebana w Siedliskach).

Prawa i przywileje prepozyta były liczne; dla niego zastrzeżono służbę Bożą we wszystkie uroczyste święta, a nadto zwierzchnią troskę nad duszpasterstwem połączonych parafii Bobowa i Siedliska, pełnioną w pierwszym rzędzie przez mansjonarzy, oraz pieczę nad świątynią kolegiacką i duchowieństwem kolegiackim. Jemu też zlecał dekret biskupi zwoływanie kapituły generalnej raz w roku i wydawanie dekretów reformacyjnych, nawet pod karą grzywny, dotyczących poszczególnych osób, urzędów oraz ogólnej administracji służbą Bożą w kolegiacie i w kościołach na terenie parafii kolegiackiej. Wszelkie zatargi, powstałe wśród kleru kolegiackiego, winien rozstrzygać i łagodzić głos prepozyta. Do obowiązków jego należała również troska o poziom moralny duchowieństwa, a zwłaszcza mansjonarzy; w razie koniecznej potrzeby miał prawo wezwania pomocy biskupa lub jego oficjała. Do tych obowiązków dochodził jeszcze dość rzadki przywilej, że biskup Tomicki wyjął spod jurysdykcji archidiacona sądeckiego tak kolegiatę w Bobowej, jak i „wikarię wieczystą” w Siedliskach, a prawo wizytacji tych kościołów powierzył prepozytowi bobowskiemu. Podobny przywilej od biskupa krakowskiego otrzymał prepozyt kolegiaty Narodzenia NMP w Tarnowie i proboszcz parafii św. Jana Chrzyciela w Radłowie n. Dunajcem³⁹. Przywileju tego jednakże w późniejszych czasach nie przestrzegano. Podczas gdy kolegiaty w Tarnowie i Nowym Sączu oraz kościół parafialny w Radłowie były całkowicie wyjęte spod jurysdykcji archidiacona, w rezultacie czego wizytacje: Padniewskiego (1565), Radziwiłła (1595/96) i Maciejowskiego (1608) nie umieszczają ich w rzędzie kościołów zwizytowanych; w odniesieniu do kolegiaty bobowskiej tego powiedzieć nie można. Każda z wymienionych poprzednio wizytacji podaje również sprawozdanie wizytatora ze stanu kolegiaty bobowskiej i „wikarii wieczystej” w Siedliskach⁴⁰.

Pierwszym prepozytem kolegiaty bobowskiej mianował biskup Tomicki ks. Kaspra Podlęckiego, kanonika krakowskiego, prezentowanego na ten urząd przez patrona kolegiaty Achacego Jordana. Pierwszy prepozyt otrzy-

³⁸ W Abraham: Początki biskupstwa i kapituły w Krakowie. *Roc. Krak.* R. 4: 1900 s. 200. — S. Zachorowski: Rozwój i ustrój kapituł polskich w wiekach średnich. Kraków 1912 s. 85. — L. Kulczycki. L'organisation de l'Eglise de Pologne avant le XIII-e siècle. Grenoble 1928 s. 153 nn.

³⁹ ASang. II nr 80 (Tarnów). — AKMK. Acta visitationis decanatus Voyniciensis... 1596 k. 111.

⁴⁰ AKMK. Liber visitationis 1565 k. 63. — Acta visitationis 1596 k. 8v—10. — Acta visitationis decanatus Boboviensis 1607 s. 106—125. — Acta visitationis... decanatus Boboviensis 1607/1608 s. 88—105. — Visitatio decanatus Gryboviensis (Boboviensis), Sandecensis... 1618 s. 49—57. Dopiero akta wizytacyjne z l. 1728 i 1766 nie podają protokołów dotyczących kolegiaty bobowskiej.

mał nadto przywilej osobisty — zwolnienie z uiszczenia taksy, składanej z okazji instytucji na tę godność.

Uposazenie drugiej prałatury kolegiackiej, dziekanii, stanowiły: plac wraz z domem i ogrodem w Bobowej, dziesięciny zbozowe z folwarku w Bieśniku oraz odsetki od kapitału 500 grzywien, zapisanych na rzecz każdorazowego dziekana na dobrach Bobowa przez ks. Mateusza, kustosa kolegiaty św. Małgorzaty w Nowym Sączu, w wysokości rocznej 12 grzywien.

Dziekan kapituły był równocześnie kaznodzieją kolegiackim. Do jego obowiązków należała troska o duszpasterstwo i wystrój liturgiczny kościołów na terenie parafii a także piecza nad kolegium mansjonarzy. Wszelkie ich wykroczenia natury moralnej dziekan winien zreferować na posiedzeniu kapituły generalnej. Jemu też zlecił biskup instytuowanie, za zgodą prepozyta kapituły, każdorazowego rektora szkoły kolegiackiej i dzwonnika kościelnego, za zgodą rady miejskiej, wreszcie bezpośredni wgląd w życie scholarów i zarząd skarbem kolegiackim. Patronat i prawo prezenty dziekana zastrzegł bp Tomicki Jordanom i prepozytowi kolegiaty bobowskiej. Z tej też prezenty został ustanowiony pierwszym dziekanem kolegiaty bobowskiej ks. Mikołaj z Gorlic.

Oprócz dwóch godności prałackich, w skład kapituły kolegiackiej weszło również trzech kanoników gremialnych. Uposazenie ich stanowiły beneficja dawnych altarii kościoła w Bobowej. Pierwsza kanonia, tzw. „Chodorowska”, otrzymała w uposażeniu wieś Chodorowę k. Bobowej, ze wszystkimi przyległościami i dochodami, oraz dom z placem przy kolegiacie bobowskiej. Beneficjum kanonii „Poczęcia Najś. Maryi Panny” stanowiły odsetki roczne od sumy 200 grzywien, zagwarantowanych na dobrach Jastrzębia w wysokości rocznej 9 grzywien, a nadto plac z domem, który w najbliższej przyszłości zobowiązał się zbudować Achacy Jordan przy kolegiacie w Bobowej, wreszcie odsetki od kapitału 200 grzywien, w wysokości rocznej ok. 7 grzywien, które w celu lepszego uposażenia tej prebendy zobowiązał się zapisać na jej korzyść dawny altarzysta ołtarza „Poczęcia Najśw. Maryi Panny”, ks. Stanisław z Radłowa. Uposazenie kanonii św. Mateusza, apostoła i ewangelisty, stanowiły również odsetki od sumy 300 florenów, złożonych na połowie wsi Tymowa k. Czchowa, w wysokości rocznej 10 grzywien.

Do urzędowych obowiązków wymienionych kanoników należało odprawianie odpowiedniej ilości mszy św. w intencjach fundatorów dawnych altarii (pierwszy — trzy; drugi — dwie; trzeci — jedną). Na kanonie te mianowano ks. Jakuba Kurka z Tarnowa (tyt. Chodorowska), ks. Stanisława z Radłowa (tyt. Niepokalanego Poczęcia NMP) i ks. Marcina z Kurowa, archidiacona sądeckiego (tyt. św. Mateusza). Prawo prezenty przyznawał dekret biskupi rodzinie Jordanów, a tylko w wypadku drugiej kanonii zastrzegł potrzebną zgodę Bylinów z Wojnarowej.

Do wspólnych powinności całej kapituły należało odprawianie nabożeństw w święta *per turnum*, branie udziału w kapitule generalnej, którą prepozyt kapituły winien zwoływać corocznie na dzień drugi listopada. Ubiór kanoników kolegiackich, oprócz sutanny, miała stanowić komża i mucet koloru brązowego. Obydwom prałatom kapitulnym biskup delegował jurysdykcję do rozgrzeszania wiernych z grzechów, zastrzeżonych ordynariuszowi krakowskiemu, już to z prawa powszechnego, już to z jego wyraźnego zarządzenia.

Poza kapitułą dokument z 1529 r. powołał do życia przy kolegiacie instytucję mansjonarzy. Kolegia te fundowano najczęściej przy kapitułach katedralnych, kolegiackich oraz przy świątyniach parafialnych, posiadających większe znaczenie, czyli godność prepozytury. Celem takiego kolegium były bezpośrednio zajęcia duszpasterskie (kanonicy zazwyczaj nie rezydowali na miejscu), a nadto odmawianie pacierzy kapłańskich *de Beata Maria Virgine* w chórze kapitulnym. Kolegium takie otrzymała w akcie fundacyjnym kolegiata św. Małgorzaty w Nowym Sączu w r. 1448, kolegiata św. Wawrzyńca w Wojniczu w r. 1456⁴¹, a nadto kościoły prepozyturalne: w Przecławiu k. Mielca w r. 1454⁴², w Żmigrodzie Nowym ok. r. 1500⁴³, w Mielcu w r. 1526⁴⁴, i w Wiśniczu Starym w r. 1536⁴⁵. W drugiej połowie w. XVI, a zwłaszcza w wieku XVII, instytucji tych powstało więcej.

Kolegium mansjonarzy w Bobowej składało się z pięciu wikariuszy wieczystych tytułu: św. Zofii, św. Krzyża, św. Floriana, św. Anny i św. Mikołaja w Siedliskach. Wikariusz św. Zofii był wiceprepozytem kolegium mansjonarzy i zarazem kolegiaty. Uposażenie ich stanowiło przede wszystkim dawne beneficjum plebańskie w Siedliskach, z dziesięcinami ze wsi: Siedliska, Biesna (tylko z gruntów folwarcznych i niektórych kmiecych), Rzuchowa, Kłokowa, Woźniczna, Sukmanie i Gierczyce (w tej ostatniej z określonych gruntów folwarcznych Piotra Kmity), a także dziesięciny pieniężne ze wsi: Sędziszowej, Szlachtowej, Jaworki, Białej i opuszczonego grodu „Homola” w rejonie dzisiejszej Szczawnicy. Oprócz wymienionego uposażenia kolegium mansjonarzy otrzymywało: meszne, stołowe z Sędziszowej, Biesnej i Brzanej oraz kolędę, stołowe i połowę „offertorium” z całego okręgu parafialnego. Jeden z mansjonarzy, będący równocześnie rektorem szkoły kolegiackiej, otrzymywał z racji tego stanowiska 3 grzywny rocznie ze wspólnych dochodów kolegium.

Do powinności mansjonarzy należało bezpośrednio pełnienie duszpasterskich obowiązków czyli *cura animarum* oraz śpiewanie lub odmawianie w chórze kolegiaty pacierzy kapłańskich. Pieczy ich zlecono również służbę Bożą i administrację sakramentów św. przy dawnym kościele parafialnym w Siedliskach.

Szczegółowe, bardzo logicznie zredagowane, przepisy, dotyczące odprawiania nabożeństw i odmawiania pacierzy kapłańskich w kolegiacie bobowskiej, dają wnikliwy wgląd w liturgię kościelną średniowiecznych kolegiat polskich. Bogactwo treści dokumentu i jego nieszablony charakter zdecydowały w pierwszym rzędzie o niniejszej publikacji. Omówiony powyżej dokument ciekawy kolegiaty bobowskiej publikujemy według zasad *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* (Wrocław 1953).

⁴¹ LBen. I s. 556 (Nowy Sącz); II s. 305 (Wojnicz).

⁴² LBen. II s. 277—300. — ADT. Rps Przecław — kopia dokumentu biskupa Tomasza Strzępińskiego z r. 1456.

⁴³ Archiwum Diecezjalne w Przemyślu. Nr 1975 — Liber documentorum ecclesiae Zmigrod Novae s. 11. — AKMK. Acta visitationis 1595 k. 142.

⁴⁴ AKMK. Acta officialia. Vol. 112 (1596—1600) s. 1314—1336: Ingrossatio praepositurae in Mielec.

⁴⁵ AKMK: Acta officialia. Vol. 52 (1534—1538) s. 413—416. — Por. J. Seruga, Z. Hendel: Kościół Narodzenia Najśw. Maryi Panny w Łapczycy. Kraków 1919 s. 23—24.

Kraków 9 października 1529.

Piotr Tomicki, biskup krakowski i podkanclerzy Królestwa Polskiego, kościół parafialny pod wezwaniem Wszystkich Świętych w mieście Bobowa, na prośbę Achacego Jordana z Zakliczyna, miejscowego dziedzica i kolatora, jak też innych osób, podnosi do godności kolegiaty, ustanawiając jednocześnie przy niej kapitułę, złożoną z dwóch prałatur (prepozytura, dziekania) i trzech kanoników, kolegium mansjonarzy oraz przepisując statuty kapitulne.

Or. ADT: Pergamin (konwolut) k. 1—14, 37 × 28 cm. Brak pieczęci biskupiej, po której został sznur jedwabny, koloru zielonego, czerwonego i złotego. Tytuł dokumentu: Erectio Collegiatae Boboviensis.

Kop. 1. AKMK: Acta episcopalia Petri Tomicki. Vol. 15 k. 50v—62.

2. AKapMK: Jura et privilegia ecclesiarum collegatarum dioecesis Cracoviensis et beneficiorum in illis fundatorum k. 96v—116.

3. Tamże: Liber 7-mus privilegiorum venerabilis Capituli ecclesiae cathedralis Cracoviensis k. 355—356 (1—10).

4. Tamże: Liber 8-vus privilegiorum venerabilis Capituli ecclesiae cathedralis Cracoviensis k. 355—356 (1—12).

5. ADT: Fasc. Bobowa k. 1—12.

6. APB: Liber documentorum ecclesiae parochialis Boboviensis, quondam collegiatae k. 49—74.

In nomine Domini amen. Ad rei memoriam sempiternam. Nos Petrus Tomicki, Dei gratia episcopus Cracoviensis et Regni Poloniae vicecancellarius. Universis et singulis praesentes litteras visuris, lecturis et auditoris, praesentibus et futuris, salutem in eo, qui est omnium vera salus. Circa ecclesiarum et locorum ecclesiasticorum statum salubriter dirigendum iuxta pastoralis officii nostri debitum considerationis nostrae intuitum extendentes, in iis eisdem libenter insistimus, per quae animarum occurritur periculis et personarum commoditatibus providetur. Causas suadent rationabiles et cultus Divini incrementum exposcere videtur, ut earundem ecclesiarum status ampliatur, prout rerum, temporum et locorum circumstantiis pensatis, id noverimus in Domino salubriter expidire. Sane pro parte generosorum, venerabilium et nobilium dominorum Achacii Jordan de Zakliczyn et in Bobowa⁴⁶ haeredis, ecclesiarum parochialium et altarium infrascriptorum in Bobowa et Siedliska⁴⁷ patroni et collatoris, Gasparis Podlandzki, canonici Cracoviensis et in Siedliska, Mathiae de Brzeznica, custodis Sandecensis et in Bobowa ecclesiarum parochialium rectorum, Adae Blandowski de Brzana⁴⁸, ecclesiae parochialis in Siedliska pro una unica compatroni, et Martini Bylina de Woynarowa⁴⁹, nec non inhabitatorum oppidi Bobowa, et aliarum parochianorum earundem ecclesiarum parochialium oblata nobis petitio continebat, quod cum redditus et proventus praedictarum parochialium ecclesiarum in Bobowa et Siedliska, per dominos fundatores sufficienter fundatae et dotatae, usque adeo superabundarent, quod non solum rectoribus pro tempore existentibus, verum multis aliis etiam presbyteris annua sustentatione in victu et amictu commode et copiose subministrare possent, quod si tituli earundem parochialium ecclesiarum et trium altarium et capellaniarum perpetuarum in ecclesia parochiali Boboviensi supprimerentur, et ex illis simul unitis praepositura, decanatus, tres canonicatus

⁴⁶ Bobowa, osada w powiecie Gorlice.

⁴⁷ Siedliska k. Bobowej, wieś w pow. Gorlice.

⁴⁸ Brzana, wieś w parafii Bobowa, pow. Gorlice.

⁴⁹ Woynarowa, wieś w parafii Wilczyńska, pow. Nowy Sącz.

et praebendae cum quinque mansionariis seu vicariis perpetuis aliisque officiis et ministeriis erigerentur, ac fructus, redditus et obventiones earundem cum nonnullis aliis censibus et redditibus inter praepositum, decanum, tres canonicos et quinque mansionarios seu vicarios perpetuos dismembrarentur et dividerentur, et ipsa ecclesia parochialis in Bobowa, extincto titulo, in ecclesiam collegiatam erigeretur, fundaretur et dotaretur; profecto exinde cultus divinus auferetur, et cura animarum suffragiis plurimum administraretur, mature et opportune consulere-
retur, et eleemosyna patrimonii Jesu Christi juxta Divini et Romani juris sanctiones inter plures favoribilibus divideretur.

Supplicationibus itaque praefatorum dominorum Achacii Jordan, Gasparis Podlanczki, Mathiae de Brzeźnica, Adae Blandowski, Martini Bilina et inhabitatorum parochianorumque praedictorum benigne annuentes, et amplitudini, honori et cultui Divino oppidi Bobowa, utpote loci insignioris et notabilioris et utriusque parochiae paterne providere volentes, attento, quod ecclesia parochialis in Bobowa per cessum et liberam resignationem praefati Mathiae de Brzeźnica et ecclesia parochialis in Siedliska per cessum et liberam resignationem Gasparis Podlanczki, et altare seu capellania perpetua dicta Chodorowska, una cum altari tituli divi Mathaei in eadem ecclesia parochiali Boboviensi, etiam per cessum et liberam resignationem venerabilium: Jacobi Curek de Tarnow, Stanisłai de Radłów⁵⁰ et Martini de Kurów⁵¹ archidiaconi Sandecensis, in manibus nostris factam, pro nunc vacare dignoscuntur, ad extinctionem titulorum praedictarum parochialium ecclesiarum et altarium, nec non ad erectionem praepositurae, decanatus, trium praebendarum et quinque mansionariorum seu vicariorum perpetuorum, aliorumque officiorum et ministeriorum infrascriptorum et ecclesiae collegiatae Boboviensi procedere volentes, litteras citationis nostrae in vim cridae ante omnia duximus praemittendas, in quarum termino hodierno in contumaciam citatorum non comparentium, et cum praemissa fieri non debeant causas rationabiles minime allegantur, titulos ecclesiarum parochialium et altarium praedictorum supprimendos et extinguendos, et loco illorum ecclesiam collegiatam ad honorem Omnipotentis Dei, divae Virginis Mariae et Omnium Sanctorum in oppido Bobowa tanquam insigniori, et in eadem ecclesia collegiata praepositum, decanum et unum canonicatum cum praebenda dicta Chodorowska, alium canonicatum cum praebenda tituli Conceptionis divae Mariae, tertium canonicatum cum praebenda tituli S. Mathaei Apostoli et Evangelistae, et quinque mansionarios, eorundem praelatorum et canonicorum vicarios perpetuos, aliaque officia et ministeria infrascripta, fundandam, dotandam, creandam, erigendam fructusque, redditus et proventus earundem ecclesiarum parochialium et altarium dismembrandam, et illos cum aliis censibus et obventionibus inferius descriptis inter praepositum, decanum, canonicos, mansionarios et ministros ejusdem collegiatae ecclesiae dividendos duximus, prout de expresso patronorum et possessorum praedictorum consensu, coram nobis facto, supprimimus extingimus, fundamus, dotamus, erigimus, dismembramus, dividimus, unimus, annectimus et incorporamus in Dei nomine per praesentes, decernentes, quod deinceps et futuris temporibus perpetuis non parochialis, sed ecclesia collegiata Boboviensis ab omnibus nuncupetur et nominetur.

Et quoniam spiritualia sine temporalibus diu consistere non possunt, ideo statuimus et ordinamus, quod praepositura in eadem ecclesia collegiata, quam majorem dignitatem post nostram pontificalem ibi esse volumus, pro dote et fundo suo proventus, decimas et obventiones perpetuis, futuris temporibus habeat et

⁵⁰ Radłów, wieś parafialna w pow. Tarnów.

⁵¹ Kurów, wieś w parafii i pow. Bochnia.

possideat infrascriptas, videlicet: praedium cum medio altero laneo agrorum, prata, piscinas, hortos, allodia, structuram et curiam seu domum, contiguum caemeterio, praedictae ecclesiae collegiatae Boboviensis, versus aquilonem, cum decimis manipularibus omnis grani et seminis de agris praediorum domini Achacii Jordan et antiquorum praediorum, quondam aliorum haeredum Boboviensium, et de agris certorum civium et hortulaniarum oppidi Bobova cum omnibus aliis decimis, redditibus et obventionibus, quas quondam rector parochialis ecclesiae Boboviensis possidebat; exceptis tamen mensalibus, columbatione et medietate offeratorii, quam pro mansionariis seu vicariis perpetuis et rectore scholae, prout inferius ordinabitur, remanere volumus. Item decimam manipularem de agris praedialibus et cmetionum seu colonorum in villa Brzana, sortis domini Adae Blandowski, cum decima manipulari in Strosza, de agris Gawronicze vulgo nuncupatis, quae decima antea ad ecclesiam parochialem in Siedliska et illius plebanos jure parochiali pertinebant.

Item decanatus ejusdem ecclesiae collegiatae Boboviensis, quem secundam dignitatem ibi esse volumus, pro dote et fundo suo proventus, decimas et obventiones habeat et possideat infrascriptas, videlicet: aream cum domo et horto in oppido Bobova, quam olim Stanislaus de Gambyn inhabitabat, per dominum Achacium Jordan constructam, et ecclesiae collegiatae praedictae incorporatam, ipsi denique decanatu donatam perpetuo. Item decimam manipularem omnis grani et seminis de agris praedii tantum villae Bessnik⁵². Item censum duodecim marcarum per praefatum dominum Mathiam, custodem Sandecensem, in bonis Bobowa pro quingentis florenis in vim reemptionis emptum, et in actis officialis Cracoviensis de anno Domini 1525 secunda mensis decembris inscriptum, et ipsi decanatu perpetuo donatum.

Item canonicatus et praebenda dicta Chodorowska pro dote et fundo suo redditus et obventiones habeat et possideat infrascriptas, videlicet: villam dictam Chodorowa⁵³ cum omnibus agris, pratis, campis, censibus, incolis et predio totoque dominio, juxta litteras originales ejusdem villae cum area et domo, penes ecclesiam collegiatam Boboviensem sitam, quas quondam altarista seu capellanus perpetuus inhabitabat. Item canonicatus et praebenda tituli Conceptionis divae Virginis Mariae pro dote et fundo suo redditus et obventiones habeat et possideat infrascriptas, videlicet: novem marcas census annui in vim reemptionis per executores testamenti honorabilis olim Stanislai in Wieliczka plebani, in bonis Jastrzombia⁵⁴ pro ducentis marcis emptum, et in actis nostris de anno Domini 1523-tio die 3 mensis augusti inscriptum, et in posterum ubicumque inscribendum et transferendum, cui canonicatu et praebendae de area domo circa ecclesiam collegiatam Boboviensem patroni et collatores eorundem, se et successores suos providere et illam assignare perpetuo ac pro una et prima vice construere tenebuntur. Pro cujus quidem praebendae majori subsistentia honorabilis Stanislaus de Radłow, quondam altarista tituli Conceptionis divae Mariae, ducentos florenos in moneta per mediam sexagenam pro annuo censu comparando se datum promisit et praesentibus obligavit. Item canonicatus et praebenda tituli S. Mathaei Apostoli et Evangelistae pro dote et fundo suo redditus et obventiones habeat et possideat infrascriptas, videlicet: censum quindecim florenorum per mediam sexagenam computatum pro trecentis florenis similibus in medietate villae Thi-

⁵² Blesnik, wieś w parafii Szalowa, pow. Gorlice.

⁵³ Chodorowa, wieś w parafii Wilczyska, pow. Nowy Sącz.

⁵⁴ Jastrzębia, wieś parafialna w pow. Tarnów.

mowa^{54a} in vim reemptionis emptum et inscriptum et in futurum in alia quaecunque bona transferendum.

Item quinque mansionarios seu vicaros perpetuos, titulis et denominationibus infrascriptis, futuris perpetuis temporibus appellari volumus et decernimus, videlicet: primum mansionarium tituli S. Sophiae, secundum tituli S. Crucis, tertium tituli S. Floriani, quartum tituli S. Annae, quintum et ultimum tituli S. Nicolai Pontificis in Siedliska, quibus quidem mansionariis seu vicariis perpetuis, decimas, redditus et obventiones infrascriptas pro eorum sustentatione perpetuo damus, deputamus et designamus, videlicet: decimam manipularem omnis grani et seminis de agris totius villae Siedliska; aliam decimam manipularem de villa Bieszna⁵⁵, de agris praedialibus et certorum colonorum, Item decimam manipularem de agris omnibus villarum Rzuchowa⁵⁶, Klokowa⁵⁷, Woźniczna⁵⁸ et Sukmanie⁵⁹, cum decima pecuniali in villa Schadissowa⁶⁰. Item misalia duodecem mensuras siliginis et totidem avenae de villis Schadissowa et Bieszna, cum mensalibus in Brzana. Item omnem dotem plebanalem cum omnibus domibus, structuris, areis, hortis, agris, piscinis, pomariis, pratis, quae quondam ad ecclesiam parochialem et dotem plebanalem in Siedliska antiquitus pertinebant, usum fructus tamen eorundem pratorum omnium domino Gasparo Podlanczki, quondam rectori ecclesiae parochialis in Siedliska ad ultimo vitae suae tempore praesentibus reservamus. Item decimam manipularem in villa Gierzyce⁶¹, de certis agris praedialibus et specialiter de praedio magnifici domini Petri Kmita de Wiśnicze⁶², castellani Woyniczensis et marschalci Regini Poloniae. Item decimas pecuniales in villis Szlachtowa⁶³, Jaworek⁶⁴ et Białka⁶⁵ et de praedio castri deserti dicti Homola. Item mensalia omnia, columbationes, extra et intra parochias provenientes, alia offeratorii medietate pro praeposito Boboviensi fideliter reservata. Quas quidem decimas, proventus et obventiones ipsi mansionarii seu vicarii perpetui colligent, vendent et percipient in communi, et pecunias ex ipsis collectas inter se aequaliter dividere et distribuere debent. Insuper eisdem mansionariis seu vicariis perpetuis aream et domum prope ecclesiam collegiatam Boboviensem, quam quondam vicarii manuales inhabitabant, damus, conferimus et assignamus pro eorum habitatione et residentia, quam praefatus dominus Achacius Jordan sumptibus suis se ampliaturum et constructurum pro ista una vice subnivit et obligavit, prout necessitas et utilitas eorundem mansionariorum exposcere videbitur, ita quod quilibet ex quinque mansionariis praedictis in eadem domo habeat cameram specialem, quam inhabitet et res suas conservet, cum commoditate, in qua quidem domo ipsi mansionarii simul manere et mensam communem habere, in charitate fraterna sint obligati.

Item statuimus, ordinamus et erigimus rectorem scholae ejusdem ecclesiae collegiatae Boboviensis una cum organista et campanatore. Cui quidem rectori

^{54a} Tymowa, wieś parafialna w pow. Brzesko.

⁵⁵ Bieszna, wieś w parafii Siedliska k. Bobowej.

⁵⁶ Rzuchowa, wieś w parafii Pleśna, pow. Tarnów.

⁵⁷ Klokowa, wieś w pow. Tarnów.

⁵⁸ Woźniczna, wieś w pow. Tarnów.

⁵⁹ Sukmanie, wieś w pow. Brzesko.

⁶⁰ Sędziszowa, wieś w pow. Gorlice.

⁶¹ Gierzyce, wieś w pow. Bochna.

⁶² Piotr Kmita, od 1529 r. marszałek koronny, kasztelan wojnicki, sandomierski, starosta spiski, przemyski i kolski.

⁶³ Szlachtowa, wieś w pow. Nowy Targ.

⁶⁴ Jaworki, wieś w pow. Nowy Targ.

⁶⁵ Biała (Białki), wieś w pow. Nowy Targ.

scholae, ratione sui salarii, tres marcas et campanatori unam sexagenam ex communibus proventibus et obventionibus mansionariorum seu vicariorum perpetuorum per ipsos vicarios singulis annis solvendam deputamus et designamus. Qui quidem vicarii perpetui cum rectore scholae columbationes, offertoria, funeralia et omnes quaestus ecclesiasticos recipient, et inter se in viriles portiones dividere tenebuntur; sericeis vestibus et cera specialiter excepta, quae in usum ecclesiae collegiatae cedere debent. Tenebitur autem rector scholae socium idoneum et in cantu bene valentem servare, qui in cantu diurno et nocturno simul cum vicariis perpetuis, vices ejus tenere sit idoneus, ut ipse rector scholae circa eruditionem scholariorum in artibus et disciplinis liberalibus commodius vacare et se exercere posset. Omnes autem alios proventus, quoscumque rector scholae antiquitus percipere solebat, eosdem ei et praesentibus deputamus et reservamus. Organista autem ratione sui laboris et servitii habebit perpetuo decimam manipularem de agris villae Czarna⁶⁶, nunc desertae, quae quondam ad rectorem ecclesiae parochialis in Bobowa pertinebat, et quia villa Czarna nondum est plena possessionata et coloni illius gaudentes libertate nondum solvunt eandem decimam, ideo statuimus et ordinamus, quamdiu eadem decima per organistam plene percipi non poterit, tamdiu praepositus Boboviensis eidem ex suis proventibus duas marcas annis singulis pro labore et salario suo solvere teneatur.

Et quoniam beneficia dantur propter officia, ideo statuimus et ordinamus, ut quinque mansionarii seu vicarii perpetui et sextus rector scholae, aut ejus substitutus per anni circulum singulis diebus, tres in dextra, et duo vicarii cum rectore scholae, vel ejus substituto, in sinistra parte chori ecclesiae collegiatae Boboviensis, superpelliceis induti, cantent sub tono decenti, alta, sonora, intelligibili voce, debita prolatione et tractu distincto Cursum communem Beatissimae Virginis Mariae, juxta ritum, modum et observationem ecclesiae nostrae cathedralis Cracoviensis, videlicet: matutinum cum laudibus, primam, tertiam, sextam, nonam, vespere cum completorio, concludendo quamlibet horam quatuor collectis, videlicet: de Beata Virgine Maria, de Sancto Spiritu, de S. Joanne Evangelista, de S. Stanislao Patrono nostro, de Omnibus Sanctis, provise tamen, quod oratio de Beata Virgine varietur juxta varietatem temporum et festorum Nativitatis, Resurrectionis et Pentecostes Domini nostri Jesu Christi, qui Cursus seu horae Beatissimae Virginis Mariae in aestate post ortum solis, et in hieme in aurora perpetuo decantentur, exceptis tamen majoribus festis infrascriptis, in quibus horis et Cursum Beatissimae Virginis quandoquidem in cantu et aliquando penitus omissis, horae canonicae majores solemniter decantentur, videlicet: in festo Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, in quo incipient a primis vespere diei praecedentis, officium totum diei matutinale cum omnibus tropis et caeremoniis. Primae, tertiae, sextae, nonae, vespere et completoria, secundum ritum ecclesiae cathedralis Cracoviensis, nihil omittentur et per totam ejusdem festi octavam usque ad secundas vespere et completorium Circumcisionis Domini inclusive solemniter decantentur. Item in festo Trium Regum, incipiendo a primis vespere vigiliae ejusdem festi, usque, ad secundas vespere et completorium octavae ejusdem festi inclusive. Item in festo Purificationis Sanctae Mariae, incipiendo a primis vespere diei praecedentis, usque ad secundas vespere et completorium ejusdem festi inclusive, similiter in festo Annuntiationis ejusdem Virginis. Item in festo Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, incipiendo a primis vespere Sabbathi Sancti, usque ad secundas vespere et completorium Dominicae Conductus Paschae inclusive, similiter in festis Ascensionis, Pentecostes et Corporis Domini

⁶⁶ Czarna Woda, wieś w pow. Nowy Targ.

nostri Jesu Christi, incipiendo a primis vesperis dierum praecedentium, usque ad secundas vespervas et completorium octavarum eorundem festorum cum processionibus et caeremoniis in ecclesia nostra cathedrali Cracoviensis observari solitis. Item in festis Beatissimae Virginis Mariae: Visitationis, Nives, Assumptionis in coelum, Nativitatis, Praesentationis et Conceptionis, prout ecclesia generaliter tenet, horae majores compleantur tono et cantu cuilibet festi correspondenti, incipiendo a primis vesperis dierum praecedentium, usque ad secundas vespervas et completorium octavarum eorundem festorum, si non habent octavas, alioquin ad secundas vespervas et completorium octavarum eorundem festorum inclusive. Item in festis Dedicacionis ecclesiae et patrocinio Omnium Sanctorum, incipiendo a primis vesperis diei praecedentis, usque ad secundas vespervas et completorium octavarum eorundem festorum inclusive. Item in festo Commemorationis Animarum, in quo primae vesperae pro defunctis in ipso die OO. Sanctorum post vespervas solemnes et in crastino loco horarum canonicarum cantentur vigiliae novem lectionum, submissa voce cum prima et tertia, quibus expeditis, pro matura Missa cantatur Requiem aeternam etc., qua finita, cantetur sexta et nona et deinde pro summa Missa: Si enim credimus etc., demum majores vesperae de octava OO. Sanctorum ordine suo decantentur. Item in tribus diebus Parasceves ante festa sacratissimi Paschae, quibus omisso cursu Beatae Virginis, matutina, quae tenebrosa vocantur, cantu lugubri solito decantentur, videlicet uno nocturno cum tribus lamentationibus, homilia diei pro tertia lectione imposita cum tribus responsoriis, laudibus, praecibus, et tropis solitis, juxta modum et formam ecclesiae Cracoviensis.

Insuper statuimus et ordinamus, ut vicarii perpetui seu mansionarii ejusdem collegiatae ecclesiae Boboviensis, quilibet ex turno vice sua, singulis diebus solemnibus et ferialibus, antequam Cursum Beatae Virginis incipient, unus eorum, quem tangit ordo, legat Missam propter hospites advenas, familiamque servilem, artifices et alios Christi fideles, eas quae per cantum pro matura vel summa complere non possunt, Missas legendo, continuando et explendo, videlicet: die dominica de Ss. Trinitate, secunda feria pro defunctis feria tertia pro peccatis, feria quarta de S. Sophia et Filiabus ejus, in ecclesia divae Saphiae, vel ubi placuerit, feria quinta de S. Mathaeo Apostolo et Evangelista, feria sexta pro sacerdote cum quatuor collectis, prima pro animabus quarum corpora in ecclesia et caemeterio sepulta sunt, altera pro animabus singulari oratione carentibus, tertia Deus veniae largitor etc., quarta et ultima Fidelium Deus etc., Sabbatho vero de Conceptione Beatae Virginis Mariae, cum impositione collectarum de S. Stanislao, de S. Catharina, pro Defunctis et pro peccatis, et hoc quando ipsa Missa de Conceptione Beatae Virginis per cantum loco matura vel summae missae compleri non posset, sed quando locum habebit sabbatho semper per cantum per eosdem vicarios compleatur propter indulgentias et devotionem Christi fidelium majorem.

Item statuimus et ordinamus, ut incepto Cursu seu matutino de Beata Virgine, statim post Te Deum laudamus etc., vel quando omittitur Te Deum laudamus, post ultimum responsorium matutinale, vicarius hebdomadarius ad officiantem Missam maturam ad altare majus ejusdem ecclesiae collegiatae se praeparet, et quatuor vicarii cum rectore scholae, vel ejus substituto, laudes matutinales, primam et tertiam continuent, loco autem vicarii hebdomadarii, lector Missae antematutinalis illius diei praecentoris et collectuarii officii fungatur. Idem etiamsi intra Missam maturam usu evenerit Sacramentorum administrationem Christi fidelibus diligenter dispenset, completis autem et finitis matutino, prima cum tertia, antequam Missa matura de Beata Virgine, vel prout tempus exposcet, per vicarios et rectorem scholae, vel ejus substitutum inhiabitur, praemittatur antiphona

de Beata Virgine, quae incipit *Sub tuum praesidium etc.*, vel *Recordare Virgo Mater cum suo thropo*, nisi in Missa matura pro offertorio teneretur, deinde cantetur matura Missa per eosdem vicarios et rectorem scholae, vel ejus substitutum, adjuncto illis campanatore, qui simul cum ipsis superpelliceo indutus, eandem Missam cantare teneatur. Finita vero matura Missa, sexta et nona de Beata Virgine continentur. Quae quidem Missa de Beata Virgine per totum anni circulum pro matura omitti non debet, exceptis tribus diebus Parasceves et Commemorationis Animarum, quibus officia specialia peragi solent. Alioquin pro matura Missa de Beata Virgine cantetur *Salve sancta Parens* ordinarie, vel de octava festi Virginis Mariae correspondente.

Item statuimus, et ordinamus, ut finita nona. *Cursus Beatae Virginis*, rector scholae cum scholaribus, veniens ad chorum ecclesiae, praemittant antiphonam *Haec est dies, quam fecit Dominus etc.*, qua finita, cantetur summa Missa de festo currente, vel ejus octava aut patrono prout tempus sese obtulerit. Officiabitur autem summa Missa ad altare majus per unum ex praelatis vel canonicis hebdomadarium, secundum turnos et vices eorum, assistentibus et ministrantibus ei duobus vicariis perpetuis, etiam secundum turnos et vices eorum, indutis dalmaticis et vestibus sacris. Ubi vero festa solemnia duplicia novem lectionum, vel octavae solemnes non impedirent, quibus juxta rubricas et calendarium occurrentibus summa Missa horis canonicis semper correspondere debet, eo casu pro summa Missa votivae infrascriptae perpetuo decantentur, videlicet: die dominica de Trinitate, feria secunda de Assumptione Virginis Mariae, et pro matura Missa *Requiem aeternam etc.*, praemissis vigiliis novem lectionum die dominica praecedenti post completorium, vel eadem die post horas ante maturam; feria tertia de Omnibus Sanctis, feria quarta de S. Nicolao, feria quinta de Corpore Christi, feria sexta de S. Cruce aut de Quinque Vulneribus Christi, et eadem die per circulum anni omni septimana, sive solemnis, sive ferialis dies occurrat, semper post elevationem summae Missae, per chorum sive scholam cantetur responsorium *Tenebrae factae sunt etc.* et campana major per campanatorem pulsatur in memoriam mortis amarissimae Domini nostri Jesu Christi et propter septem annorum indulgentias speciales, per Sedem Apostolicam utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis seu confitendi propositum habentibus eidem responsorio interessentibus, vel dum campana pulsatur, Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica devote orantibus, quotiescumque id fecerint, per totum Regnum Poloniae ad perpetua tempora concessas, et elargitas juxta bullam de super confectam, quae in ecclesia nostra cathedrali Cracoviensi conservatur. Sabbatho vero de Conceptione Virginis Mariae sub introitu *Egredimini filiae Sion etc.*, cum collectis supra scriptis.

Praedictis itaque divinis officiis rite peractis, hora solita vicarii perpetui cum rectore scholae, vel ejus substituto et campanatore vesperas et completorium de dominica more solito perpetuo decantabunt, addito post conclusionem completorii *Salve Regina etc.* Quam orationem tempore congruo, vel *Regina coeli etc.*, rector scholae cum scholaribus repetet et cantabit tono decenti, juxta temporis qualitatem, una cum antiphona *Da pacem Domine etc.*, vicario hebdomadario collectas sub tempore congrue pronuntiante. Et iste erit ordo divinatorum officiorum quotidianus in ipsa collegiata OO. Sanctorum oppidi Boboviensi perpetuo observandus, exceptis tamen diebus solemnibus et eorum octavis, supra descriptis et specificatis, quibus horae canonicae majores in suo cantu et tono teneri et adimpleri debent. *Cursus vero communis Beatissimae Virginis in festis et octavis ejusdem Virginis suprascriptis totaliter silebit.* In aliis vero festis et eorum

octavis submissa voce oretur, juxta ordinem ecclesiae nostrae cathedralis Cracoviensis. Similiter Missa matura de Beata Virgine eisdem diebus et octavis, summa vero Missa de eisdem festivitibus et eorum octavis teneri debent. Si tamen alia festa celebria, vel duplicia infra octavas festorum suprascriptorum caderent, eo casu summa Missa de festo cadenti et matura Missa de octava currenti celebrari debent. Horae autem canonicae majores, festo non obstante, de octava currenti solemniter decantentur.

Item statuimus et ordinamus, quod exceptis solemnitatibus majoribus, quibus officia divina in horis et Missis integre compleri et continuari debent, singulis diebus dominicis, festibus celebribus ad populum et eorum octavis, in quibus horae matutinae sub tribus lectionibus in eadem ecclesia Boboviensi antiquitus teneri consueverunt, semper homilia diei lectionum loco imponantur et compleantur, etsi duae homiliae occurrerint, secunda homilia pro tertia lectione imponatur, similiter Te Deum laudamus numquam omittatur temporibus congruis, prout ecclesia generaliter tenere consuevit. Praeterea in festis solemnibus praedictis, et aliis celebribus, quarumlibet Sanctorum vel Sanctarum per circulum anni occurrentium, et in eorum vigiliis et profestis, iste ordo in cantando perpetuo observetur. Primo in vespere utriusque, post primum sonum campanae immediate, vespere cum completorio, minores de Beata Virgine juxta temporis exigentiam cum Salve Regina etc., vel Regina coeli etc., orentur vel cantentur, quibus finitis, post ultimum sonum campanarum, majores vespere de festo occurrente vel de die inchoentur, vel continentur, isto servato ordine, quod vicarii perpetui, in suo choro stantes, unum versum Psalmodiae et rector scholae cum scholaribus, etiam in suo choro stantes, alium versum subsequentem vicibus alternis continuabunt. Peracta vero psalmodia, reliquum officium cantu schola continuabit. Et eodem modo in matutino servandum est, quod juxta temporis et festi exigentiam semper praecedere debet matutinum Beatae Virginis.

Insuper statuimus et ordinamus, ut per totum Adventum Domini, excepto festo et octava Conceptionis Mariae, loco Cursus communis, officium de Annuntiatione Virginis Mariae per omnes horas, et loco maturae, non obstante quovis festivitate, ut moris est, solemniter decantentur.

Deinde statuimus et ordinamus, ut diebus dominicis et celebribus ad populum eorum vigiliis et profestis, quibus ex observantia et consuetudine veteri, propter eorum solemnitatem, altarium et imaginum thurificatio fieri consuevit, omnes praelati et canonici praesentes, cum vicariis perpetuis et aliis presbyteris, ejusmodi thurificationi superpelliceati interesse, et praelato vel canonico officianti assistere et processionibus solitis et consuetis, et in posterum instituendis adesse teneatur.

Similiter et vicarii perpetui ejusdem ecclesiae collegiatae diebus festivis celebribus ad populum processionibus solemnibus quibuscunque, et praesertim cum Sacramento Domini nostri Jesu Christi, interesse et in omnibus processionibus duo ex vicariis, ex vice sua, duos baculos juxta ritum et consuetudinem ecclesiae collegiatae Omnium Sanctorum Cracoviae deferre et praelato, canonico, vel alio celebranti presbytero, vestibus sacris et dalmaticis induti, juxta festi et temporis congruentiam, pulchre et ornate assistere, et unus Epistolam, alter Evangelium cantare sub debito accentu, ac ad altare ministrare teneantur. Idem constituimus faciendum Dominica Palmarum, Feria Quinta et Sexta Magna, Sabbatho in vigilia Paschae, diebus Rogationum, Litaniam Majore divi Marci, et in eorum processionibus, Sabbatho Pentecostes, omnibus diebus octavae Corporis Christi, tam in summa Missa, quam in processionibus. Die Commemorationis Animarum et in funere recenti alicujus honesti et notabilis viri, praesertim vero patroni,

ac in anniversariis eorundem, et alias quandocunque praepositus vel, ipso absente, senior praelatus vel canonicus ex certa causa sub obedientia ministrare mandaverit.

Et ne ecclesia tituli S. Nicolai in Siedliska, ut praemittitur dismembrata et ecclesiae collegiatae Boboviensis unita, in cultu divino, cura animarum et divinis officiis destituta esse videatur, statuimus et ordinamus, quod praefati quinque vicarii perpetui, ejusdem ecclesiae collegiatae Boboviensis pro tempore existentes, omnes in solidum ejusdem ecclesiae et totius parochiae in Siedliska curam animarum et administrationem spiritualium habeant, modo et ordine infrascripto, videlicet: quod unus de gremio vicariorum, vicibus alternatis, omnibus diebus dominicis et festivis celebribus, tamen ad populum, ad concionem faciendam sufficienter instructus, ad ipsam ecclesiam S. Nicolai in Siedliska accedere teneatur, in qua more antiquitus per plebanos observata summam Missam die et festo congruentem, praemissis caeremoniis consuetis, alta et intelligibili voce, cum cantu vel sine, prout tempus exposcet, celebrare teneatur, post cujusquidem Missae Evangelium more antiquitus observato, faciet concionem ad populum, illum erudiens moribus, doctrina et exemplo, denique omnibus parochianis illius ecclesiae, qui voluerint et petiverint, sacramenta ecclesiastica administrabit et alia onera illi ecclesiae incumbentia, de mandato speciali praepositi Boboviensis, implere et exequi teneatur. Qui quidem vicarii perpetui structuram et reparationem ejusdem ecclesiae et ornamenta ecclesiastica necessaria cum vitricis et provisoribus ecclesiae, de consilio et concensu praelatorum, canonicorum et patronorum Boboviensium, juxta facultates eleemosinarum, legatorum et perceptionum providere teneatur, similiter domum et structuras dotis plebanalis in Siedliska, ipsis vicariis perpetuo concessas, eorum sumptibus communibus reparare et resarcire teneantur, nec illa quovis modo destrui, seu demoliri patiantur, ad quod per praepositum Boboviensem mulctis et poenis opportunis sunt compellendi.

Et quoniam ecclesia praedicta S. Nicolai in Siedliska, cum omnibus villis jure parochiali sibi subjectis, oppido Boboviensi est nimis contigua et vicina, ideo omnes Christi fideles sexus utriusque parochianos, praedictae ecclesiae in Siedliska a jure parochiali ejusdem ecclesiae in toto absolvimus et eis jure parochiali ecclesiae collegiatae Boboviensi unimus, annectimus et incorporamus, a qua divina officia et sacramenta ecclesiastica deinceps audire, petere et obtinere illamque pro matrice ecclesia et sua parochiali recognoscere debent perpetuo et in aevum. Utriusque autem ecclesiae, Boboviensis videlicet et in Siedliska, parochianorum vicarii perpetui praedicti curam animarum, regimen et administrationem spiritualium, simul et in solidum habere debent, quam tamen septimanatim et per vices exercere tenebuntur, salvo infirmitatis, vel alterius impotentiae casu fortuito, ex quibus pro charitate fraterna unus pro altero curam et administrationem exercere teneatur spiritualium.

Item statuimus et ordinamus, ut rector scholae cum scholaribus, per totius anni circulum omni die summam Missam de die vel festo occurrente, et prout sibi hebdomadarius constituerit, ad pulpitem adstans, cantare, similiter in festis solemnibus duplicibus et celebribus ad populum ac dominicis diebus, nec non per totam octavam Corporis Christi, primas et secundas vespas, et matutinum cum tribus lectionibus, et Te Deum laudamus, ut praemissum est, cum processionibus solitis, cantum continuare teneatur. Insuper sacerdotibus ministrantibus et celebrantibus divina in ecclesia ordinare, et vicario perpetuo ad ecclesiam in Siedliska proficiscenti duos vel tres adolescentes in choralis cantu exercitatos, dare et deputare et cum eodem mittere, ac in vigiliis et profestis Sanctorum, et aliis solemnitatibus, intra thurificationem et processiones ac ad summam Missam,

ad altare majus duos pueros superpelliceis et cappis indutos ad cereos deferendos, dare et deputare tenebitur, quibus pueris de superpelliceis et cappis ecclesia collegiata providere tenebitur, et quotiescumque vicarium perpetuum vel alium presbyterum de eadem ecclesia collegiata ad infirmos quoscumque in oppido et suburbio Bobowa cum communione Sacratissimi Corporis Christi descendere contigerit, rector scholae duos bonos et compositos juvenes dare et deputare tenebitur, qui, una cum campanatore, ante ipsum sacerdotem Corpus Dominicum deferentem, euntes et redeuntes, superpelliceis et rubeis capuciis induti, vexillanolas et candelas in lucernis deferentes, responsorium Homo quidam fecit coenam etc. cantando, antecedere debent, quae superpellicea et capucia etiam ecclesia collegiata providere debet. Qui duo adolescentes cum campanatore in processionibus festi et totius octavae Corporis Christi, ordine praemisso, antecedere tenebuntur. Cuius oneris et servitutis gratia rectori scholae et campanatori vitrici seu provisos de communi fisco ecclesiae grossos tres, et campanatori collegiatae Omnium Sanctorum et sanctae Sophiae ecclesiarum in Bobowa tres grossos singulis quartualibus anni dare et solvere tenebuntur, quorum grossorum duo pro rectore scholae et unus grossus pro campanatore cedere debet.

Item statuimus et ordinamus, ut fraternitates civium et artificum oppidi et parochianorum omnium ecclesiae collegiatae Boboviensis lecturas Missas suas privatas, etiam in cantu celebrandas, et alia virorum et mortuorum officia, non aliis nisi vicariis perpetuis ejusdem ecclesiae collegiatae officandas committant, et salaria, quae quondam dabant lectoribus Missarum, ea dent in commune vicariis perpetuis, extraneos sacerdotes ad ea non admittentes, quas Missas cum obsequiis et processionibus solitis, ipsi vicarii singulis quartualibus anni pro animabus fidelium, una cum rectore scholae, respective diligenter legere, cantare et adimplere teneantur.

Item statuimus et ordinamus, ut organista, quem praepositus Boboviensis eligendi, nominandi, instituendi plenam habeat facultatem, omnibus festis solemnibus, ad populum celebribus et duplicibus, et quando praelatus officians id fieri mandaverit, in organo ludere et tangere debet cantum chorale, cum honestis et minime curiosis cantalenis.

Et quia frustratoria esset divini cultus in ecclesia ordinatio, nisi deputaretur aliquis, qui illam perpetuo regere et manutenere valeret in futurum deputaretur, ideo statuimus et ordinamus, ut praepositus ecclesiae collegiatae Boboviensis pro tempore existens, utpote primus et principalis praelatus, si absentia vel legali impedimento impeditus non fuerit, in quolibet festo solemnibus et celebri ad populum primas et secundas vespertas, matutinum et summam Missam solus et per se cantare et celebrare, et curae ac administrationi divinorum officiorum et sacramentorum, ut rite et legitime peraguntur, superintendere teneatur. Cui quidem praeposito omnes mansionarii seu vicarii perpetui, et alii in ipsa ecclesia collegiata beneficia perpetua et manualia obtinentes, gratialistae caeterique ministri, tamquam seniori praelato, debitam reverentiam et honorem exhibere et sibi in omnibus licitis et honestis obedire teneantur. Et ipse praepositus eosdem presbyteros et personas ecclesiasticas in eadem ecclesia collegiata ministrantes, ab omnibus injuriis et oppressionibus, pro posse suo, tueri ac defendere, ac de ornamentis ecclesiasticis aliisque rebus et necessariis illius ecclesiae, pro facultate eleemosinarum, legatorum et porrectionum, cum concilio patronorum et vitricorum ecclesiae atque consulatus oppidi Bobowa, mature consulere debet. Facietque capitula generalia semel in anno, temporibus statutis, cum decano, canonicis, vicariis perpetuis, sacerdotibus et ministris ejusdem ecclesiae et in illis capitulis

in moribus et vita presbyterorum faciet reformationem, tam in capite, quam in membris, et signanter curare et providere debet, ut officia et onera ecclesiastica, quemlibet praelatum, canonicum, presbyterum et ministrum concernentia, tam in cultu divino, quam in administratione spiritualium et regimine temporalium, juxta ordinationem et decreta istius erectionis nostrae rite, legitime et ordinate compleantur. Omnes denique defectus et negligentias, si quae in praemissis emergerint, emendare, et reformare, etiam sub poenis pecuniariis, in capitulo generali decernendis, debebit et tenebitur, et quidquid quaestionis, negotii aut controversiarum inter presbyteros et ministros, ac alios eidem ecclesiae collegiatae suppositos, quomodolibet emergerit, quae inter ipsos presbyteros sopiri non possent, ad ipsum praepositum referantur, ac ipsius arbitrio et definitioni stetur et pareatur. Attendat etiam diligenter praepositus ad domos mansionariorum, seu vicariorum perpetuorum, ac aliorum presbyterorum et ministrorum, et ad vitam et ad conversationem eorundem, nec permittat in eorum domibus oriri scandala, dissolutiones et levitates, emendando et corrigendo, quae correctioni et emendationi noverit subjacere, invocato etiam, si opus fuerit, contra inobedientes et rebelles auxilio nostro et officialium nostrorum. Et in absentia sua unum sacerdotem seniore, virum probum et legalem, loco sui constituat, qui in promissis officium suum adimpleat, et ad quem omnes recursum habere possint. Jura etiam archidiaconi visitantis, tam in Bobowa, quam in Siedliska, solus praepositus impendere teneatur. Contributionem vero pro tempore instituendam de ecclesia Boboviensi OO. Sanctorum tantum, juxta taxam impositam solvere tenebitur, a quibus tamen oneribus omnibus, praeter contributionem, venerabilem dominum Gasparum Podlanczki, canonicum Cracoviensem et praepositum Boboviensem modernum, ex certis causis animum nostrum moventibus, ad vitam ejus dumtaxat liberamus et liberum esse decernimus. Quae onera decanus et canonici residentes et presbyter, quem loco suo deputaverit in absentia sua, supplere tenebuntur.

Item statuimus et ordinamus, ut decanus ecclesiae collegiatae Boboviensis, secundus praelatus, cui officium praedicationis Verbi divini in eadem ecclesia collegiata committimus et deputamus, sit semper paratus et instructus ad praedicandum verbum Dei diebus dominicis, celebribus ad populum et aliis, juxta consuetudinem illius ecclesiae, nisi aegritudine vel legali impedimento esset impeditus, quo casu vicarius perpetuus hebdomadarius vicem ejus in praedicando supplere tenebitur. Qui insuper omni septimana unam Missam de S. Trinitate vel de S. Sophia et Filiabus ejus pro fundatoribus, per se vel per alium legere teneatur, quando ex turno suo, tamquam hebdomadarius ad summam Missam celebrandam obligatus non erit, et hoc in quantum eadem Missa per cantum solemnem aliqua hebdomadarum non adimpletur. Decanus insuper curam et regimen vicariorum perpetuorum, aliorumque sacerdotum et ministrorum ecclesiae, ut in divinis officiis sint diligentes, et attenti gerere et habere sit adstrictus, potissimum vero, ut cantus officiorum divinorum et horarum canonicarum in ecclesia collegiata, ac aliis ecclesiis et oraculis in oppido Bobowa et in Siedliska, rite, concinne et diligenter peragantur, prohibendo gestus indecentes, incultos et imcompositos ornatus in ecclesia et circa ministerium altaris et aliorum divinorum officiorum, curiosas et sacerdotali status inconvenientes vestes deferentes, et officia divina negligentes, privatim corrigere rebelles vero capitulo generali deferre teneatur. Rectorem scholae idoneum ad obeunda onera ecclesiae, scholae et notariatus oppidi Bobowa, de consensu praepositi instituendi et destituendi habeat potestatem, quam et caeteros scholares in bonis moribus exorbitantes et incorri-

gibiles, tabernatores, rixosos, scandalosos et in officiis ecclesiasticis obeundis disides et incompositos, emendare et corrigere teneatur. Denique ut thesaurus ecclesiae, utpote aurum, argentum, cruces, calices, vasa et vestes sacrae, sacrarium munde, debite et ordinate conserventur, et juxta qualitatem divinorum officiorum distribuantur, superintendere debet. Quae in thesauro ecclesiae condita sunt, semel ad minus in quarta parte anni cuiuslibet, revidere et omnium rerum inventaria duo facere in praesentia vitricorum ecclesiae teneatur; quorum inventariorum unum ipse decanus, et aliud simile consules et vitrici apud se tenere debent. Videat etiam decanus, ut ecclesia, altaria et imagines per campanatorem pulchre et munde servantur, et saepius repurgentur, quem campanatorem in sua potestate habebit, et eum, de consensu consulum et vitricorum, instituet et destituet, pro cuius fidelitate consules, provisores et vitrici decano fidem dare debent. Quod si per negligentiam praedicti campanatoris aliquid damnum in ecclesia committeretur, hoc ipsi consules, provisores et vitrici, tamquam fidejussores pro eo solvere tenebuntur.

Item statuimus et ordinamus, ut canonicus praebendae Chodorowska, qui a prima foundationis origine, omni septimana ad tres Missas obligabatur, duas lectas et tertia in cantu, cui in duobus Missis moderationem ejusmodi facimus, ut per cantum compleantur, et inter Missas cantatas ecclesiae connumerentur, videlicet una de Beata Virgine et alia pro Defunctis, exceptis festis solemnibus et eorum octavis, quibus per cantum compleri non possent, eo enim casu, per se vel per alium, ea canonicus adimplere teneretur. Tertiam vero Missam pro peccatis infra vacantias suarum septimanarum, quibus ab officio summae Missae vacabit, idem canonicus, per se vel per alium, legere sit adstrictus.

Item statuimus et ordinamus, ut canonicus tituli Conceptionis Virginis Mariae, qui juxta primaevam erectionem ad duas Missas lectas obligabatur, cui ea in re moderationem facimus, ad easdem duas Missas inter cantatas ecclesiae connumeramus, praesertim vero: Missam de Conceptione Virginis Mariae, quae qualibet hebdomada per anni circulum pro matura vel summa Missa, cum suis collectis, in cantu, prout tempus exposcet adimpleri debet. Alia vero Missa pro sacerdote, cum suis collectis, per antematutinalem lectorem expediatur, eo salvo, si propter festa solemnia et eorum octavas vel alia impedimenta, eadem Missa pro sacerdote per lectorem antematutinalem legi non posset, tunc ipse canonicus, per se vel per alium, infra vacantias hebdomadarum suarum eandem adimplere sit adstrictus.

Item statuimus et ordinamus, ut canonicus tituli S. Mathaei Apostoli et Evangelistae, qualibet hebdomada per anni circulum, unam Missam de Sancto Mathaeo in eadem ecclesia, per se vel per alium, legere teneatur.

Quidquidem praelati et canonici in festis solemnibus et celebribus ad populum, et eorum profestis, et in diebus dominicis primas et secundas vespervas cum matutino et summa Missa hebdomadatim, unus post alium, secundum ordinem, per se vel per alium, perpetuo canere et celebrare sint astricti, in cuius laboris recompensam eisdem antiquorum onerum et Missarum moderationem fecimus superscriptam. Denique omnes praelati et canonici praedicti, jure canonicali utentes, in praedicta ecclesia collegiata Boboviensi infra divina officia et horas canonicas superpelliceis et pallis panni coloris brunatici, in modum almutiorum dispositis, induti incedant, praesertim vero diebus dominicis, duplicibus et celebribus ad populum. Vicarii vero perpetui et caeteri presbyteri, superpelliceis induti, sub poena excommunicationis ipso facto, etiam incedere teneantur.

Item statuimus et ordinamus, ut quilibet praelatus et canonicus in posterum ad ipsam ecclesiam collegiatam Boboviensem recipiendus et installandus, unam cappam de purpura, quae vulgo dicitur Cameha, vel pro ea tres florenos polonicales, quemlibet per mediam sexagenam computando, ecclesiae praedictae repomat et pro consolatione vicariorum cum rectore scholae praelatus fertonem et canonicus sex grossos infra unum mensem, sub excommunicationis poena per decanum promulganda, solvere teneatur.

Item statuimus et ordinamus, ut quilibet praelatus, canonicus et vicarius perpetuus, ad praedictam ecclesiam collegiatam de novo receptus vel recipiendus, in sua receptione, per se vel suum legitimum procuratorem, corporale iuramentum de observandis juribus ecclesiae praestare teneatur, in haec verba: Ego N. juro ad Sanctam Dei Evangeliam, quod domino nostro episcopo Cracoviensi obediens ero, et jura, constitutiones, ordinationes, statuta et consuetudines laudabiles et rationabiles, tam praesentes quam antiquas, approbatas ipsius ecclesiae, et praesertim universas et singulas ordinationes in erectione ejusdem ecclesiae expressas et specificatas bona fide volo servare et exequi, et consilia capituli, quae mihi fuerint revelata, ad eorum damnorum et detrimentorum aut praejudicium, nulli pandam, et omnia indebite alienata ad jus et proprietatem ipsius ecclesiae, omnibus justis modis, rationibus, quibus potero, revocabo. Sic me Deus adjuvet et haec Sancta Dei Evangelia.

Item statuimus et ordinamus, ut semel in anno praelati et canonici, vicarii perpetui et alii presbyteri ecclesiae collegiatae Omnium Sanctorum in Bobowa, in crastino die festi Omnium Sanctorum, capitulum generale celebraturi conveniant, poena excommunicationis et unius floreni irremissibiliter puniendi et pro fabrica ejusdem ecclesiae applicandi, in quo capitulo generali, in praesentia omnium, imprimis legantur per rectorem scholae litterae foundationis, dotationis et erectionis praesentes, voce clara et intelligibili, quibus perlectis, procedatur ad tractatus et consilia negotiorum ecclesiae, prout utilitas et necessitas ecclesiae exposcere videtur, et ad morum reformationem et correctionem. Et nihilominus quoties per anni circulum necessitas et utilitas ecclesiae exposcere videbitur, toties praepositus, vel eo absente immediatus praelatus et canonicus, capitulum generale indicere et convocare poterit, ad quod omnes et singuli praelati et canonici, vicarii perpetui et presbyteri, sub poenis infrascriptis, convenire tenebuntur. In quibus quidem capitulis generalibus praelati et canonici alia statuta nova additionalia ecclesiam, cultum divinum et caeremonias, ac morum reformationem concernentia, pro meliori et utiliori, et ad honorem Omnipotentis Dei et Sanctorum ejus, si quid in praesenti erectione omissum videretur, condendi et faciendi plenam habebunt facultatem et potestatem, et praesertim, ut alii beneficiati, quicumque et undecunque cum suis beneficiis volentes et petentes, ad eandem collegiatam ecclesiam incorporari admittantur.

Et quia praedictam ecclesiam collegiatam Omnium Sanctorum in Bobowa, dum parochialis extiterat, novimus splendide et copiose in suis ornamentis, structuris, auro, argento et aliis necessariis per illius modernum patronum ac vitricos, provisos et consulatum oppidi Bobowa fecisse et esse optime gubernatam, ideo eidem antiqua et laudabili consuetudini innitentes, statuimus et ordinamus, ut hac nova erectione non obstante, regimen, ordo et gubernatio in administranda cera, ornamentis, structuris et omnibus ecclesiasticis necessariis, in autoritate, potestate et dispositione patronorum, vitricorum, provisorum et consulum perpetuo permaneat, quos in regimine et gubernatione praedictis, utpote devotos fideles ac sollicitos in percipiendis testamentis et eorum legatis, sepulturis, oblationi-

bus, porrectionibus, sericeis vestibus, cera et elemosinis quibuscumque praesentibus conservamus, et eos quovis modo impediri prohibemus, confidentes in eorum legalitate, quod ipsi fideliter et diligenter ad decorem, utilitatem et necessitatem ejusdem ecclesiae omnia erogata convertere studebunt. A cista autem thesauri ecclesiae tres claves habeantur, quorum decanus unam, patronus et haeres Boboviensis aliam, et vitrici seu provisores cum consulibus tertiam teneant et observent, et omnes in solidum eandem ecclesiam in omnibus defectibus, uti praemititur, provideant, cum consilio praelatorum et canonicorum. Qui praelati et canonici cum patrono et haerede Boboviensi et consulatu ejusdem oppidi, duos viros probos, legales et fide dignos in vitricos provisores et dispensatores eligent, et ipsi ecclesiae deputabunt, quos etiam destituendi plenam habebunt facultatem.

Jus patronatus autem et praesentandi praepositum, decanum, canonicos, vicarios perpetuos seu mansionarios taliter constituimus et ordinamus; etenim praepositurae ac canonicatum et praebendarum Chodorowska et tituli S. Mathaei Apostoli jus patronatus ad praefatum dominum Achacium Jordan et ejus legitimam posteritatem, tamquam haeredem in oppido Bobowa, volumus perpetuo pertinere. Decanum vero, qui et praedicator ejusdem ecclesiae esse debet, virum bonum, doctum, eloquentem, in vita moribus et scientia approbatum, qui praelatis, canonicis, patronis et populo Dei acceptus esse possit, ipse dominus Achacius Jordan, haeres in Bobowa et praepositus Boboviensis pro tempore existens eorumque successores plenam in solidum et omnimodam habeant praesentandum facultatem. Canonicatum autem Conceptionis Virginis Mariae praefatus dominus Achacius Jordan et sui successores de Bobowa et Stroźna⁶⁷, consentiente haerede de Woynarowa, conjunctim et non divisim, una voce utendo perpetuo praesentabunt, virum idoneum et actu presbyterum. Ad mansionariam autem seu vicariam perpetuam tituli S. Sophiae praepositus Boboviensis pro tempore existens praesentabit presbyterum idoneum et eum in vicepraepositum instituet. Ad secundam vero mansionariam seu vicariam perpetuam tituli S. Crucis dominus Adam Blandowski, haeres in Brzana cum suis successoribus de Brzana jus patronatus et praesentandi perpetuo obtinebit. Ad tertiam tituli S. Floriani et quartam tituli S. Annae et quintam tituli S. Nicolai de Siedliska mansionarias seu vicarias perpetuas praefatus dominus Achacius Jordan, et ipsius haeredes et successores in Bobowa jus patronatus perpetuo obtinebunt. Qui quidem patroni et collatores ad mansionarias seu vicarias perpetuas praedictas debent praesentare actu presbyteros idoneos, aliud beneficium nullum ecclesiasticum curatum vel incompatible obtinentes, et qui circa eandem ecclesiam collegiatam personalem et continuam residentiam facerent, ac per se ipsos et non per substitutos, onera ecclesiastica exercerent et adimplerent, nisi gravi infirmitate impediti fuerint. Quod si aliquem vicariorum ex legitima causa absentari oportebit, tunc loco sui idoneam et sufficientem personam ad supplenda onera et officia ecclesiastica sibi incumbentia, ad unius mensis spatium tantum, petita et obtenta licentia a praeposito, substituere teneatur, eo addito et diligenter observato, quod quilibet presbyter, a suo patrono ad vicarium perpetuum nominatus, debet stare, cum caeteris prioribus vicariis, per spatium unius mensis, in examine seu proba, et si in cantu et moribus compertus fuerit idoneus, tunc praepositus vel senior praelatus cum vicariis de ipso presbytero patrono suo bonum testimonium dare debent, et deinde, praesentatione accepta a patrono, instituat per praepositum et in ejus absentia per seniores praelatum, cui jus instituendi vicarios perpetuos perpetuo reservamus. Si vero

⁶⁷ Stroźna, wieś w pow. Gorlice.

aliquis patronorum minus idoneum, inhabilem et non valentem et contra ordinationem nostram praesentem ad officium vicariae praesentaverit, vel talem temerarie introducere voluerit, jus patronatus pro hanc una vice amittat ipso facto. Praepositus autem et in ejus absentia senior praelatus alium idoneum sacerdotem ad vicariam nominandi, eligendi et instituendi eo casu plenam et omnimodam facultatem habebunt.

Et quoniam patroni ecclesiarum Bobowa et Siedliska, praesertim vero generosus dominus Achacius Jordan in Bobowa et Bruśnik haeres, zelo devotionis accensi, ut praelati et canonici, vicarii perpetui et alii presbyteri circa ecclesiam collegiatam Boboviensem residentes eo liberius et commodius structuris, aedificiis ecclesiae, domorum et habitationum suorum in posterum intendere, domesticaeque suae necessitati providere valerent, praedictis omnibus et singulis et cuilibet eorum in sylvis et gais dictis Bieśnik ligna et robora, cujuslibet generis, tam pro aedificiis faciendis, quam pro usu domestico praedictis praeposito, decano, canonicis, vicariis, presbyteris et rectori scholae excidenda, recipiendi et educendi, cum eorum servitoribus, plenam et omnimodam concesserut facultatem perpetuo et in aevum, ut ipsae personae ecclesiasticae, eo diligentius et devotius in officiis divinis exercendis sint intenti ac pro salute et statu incolumi omnium patronorum et donatorum Deum Optimum Maximum assidue deprecantur. Nos igitur zelum et devotionem eorundem patronum in Domino commendamus ac eorum donationem et liberalitatem pro clero universo ejusdem ecclesiae collegiatae Boboviensis suscipientes, statuimus et ordinamus, ut vicarii perpetui ejusdem ecclesiae, quilibet eorum, omni quartuali anni unam Missam lectam pro peccatis patronorum praedictorum, illis vero defunctis, pro famulis fundatoribus mortuis legere et complere teneantur perpetuis temporibus. Et semel in anno anniversarium in die depositionis domini Achacii Jordan, videlicet Missam in cantu Si enim credimus, praemissis vigiliis novem lectionum, praelatis et canonicis superpelliceis et palliis indutis pro majori honestate, tunc praesentibus et assistentibus perpetuo decantare teneantur.

Item statuimus et ordinamus, et omnes aliae consuetudines et observantiae in eadem ecclesia collegiata Boboviensi ex antiquo servari et fieri solitae, justae tamen, legitimae et rationabiles, quae in praesenti erectione et ordinatione non sunt insertae, una cum oneribus, hic expressis et conscriptis, firmiter et inviolabiliter observentur. Ut autem praedicta ecclesia collegiata Boboviensis per nos erecta majoribus privilegiis et praerogativis potiatur et cum aliis collegiatis ecclesiis dioecesis nostrae in omnibus conformetur, praeposito et decano ejusdem ecclesiae eorumque in dignitate successoribus, utpote principalibus praelatis, homines utriusque sexus ecclesiarum in Bobowa et Siedliska confessiones audire, illosque de peccatis eorum etiam in casibus abortus, adulterii, perjurii et aliis casibus nobis et sedi nostrae reservatis, in quibus ecclesia cathedralis vel alia collegiata merito esset consulenda, de quibus eisdem confessi fuerint, absolvere, injuncta illis pro modo culpa poenitentia salutari, homicidis, etiam sacrilegis, incendiariis, usurariis, clericorum percussoribus, oppressoribus virginum et honorum ecclesiae raptoribus, etiam specialiter inclusis et cum facultate eosdem homicidas et alios malefactores die Jovis Conae Domini in eandem ecclesiam collegiatam introducendi et illis cum caeremoniis consuetis publicam poenitentiam imponendi. Et parochianos ecclesiarum praedictarum per verba de praesenti matrimonium contrahentes, diebus et feriis prohibitis, bannis tamen de more tribus vicibus interpolatis praemissis, copulandi auctoritatem nostram ordinariam tenore praesentium perpetuo damus et concedimus. Quam auctoritatem nostram ipsi praepo-

situs et decanus eorumque successores et per se exercere, et illam presbyteris idoneis circa eandem ecclesiam collegiatam continue residentibus delegare poterint, tenore praesentium mediante perpetuo et in aevum.

Ad quam quidem praeposituram ecclesiae collegiatae Boboviensis per nos erectam venerabilem dominum Gasparum Podlanczki, canonicum Cracoviensem, ad praesentationem generosi domini Achacii Jordan, haeredis in Bobowa, et ad decanatum venerabilem dominum Nicolaum de Gorlice, ad praesentationem praefatorum domini Achacii Jordan et Gasparis Podlanczki, praepositi Boboviensis, ad canonicatum vero et praebendam Chodorowska venerabilem dominum Jacobum Curek de Tarnow, ad praesentationem praefati domini Achacii Jordan, et ad canonicatum et praebendam tituli Conceptionis divae Mariae Virginis venerabilem dominum Stanislaum de Radłow, actu presbyterum, ad praesentationem praefati domini Achacii Jordan de Bobowa et Strożna haeredis, nobili Martini Bylina haerede de Woynarowa consentiente, nec non ad canonicatum et praebendam tituli S. Mathaei venerabilem dominum Martinum de Kurow, archidiaconum Sandecensem, ad praesentationem praefati domini Achacii Jordan, ad acta nostra vivae vocis oraculo factam, coram nobis genuflexos per manus nostrae eorum capiti impositionem instituimus et investivimus instituimusque et investimusque per praesentes curam animarum, regimen et administrationem spiritualium et temporalium rerum, respective in eisdem praelaturis, canonicatibus et praebendis, cuilibet eorum committendo. Quo circa vobis, quorum interest et qui tenore praesentium fueritis requisiti, in virtute sanctae obedientiae et sub excommunicationis poena mandamus, ut posteaquam per praefatos: praepositum, decanum et canonicos ecclesiae collegiatae Boboviensis vel eorum procuratores legitimos, tenore praesentium fueritis requisiti, ipsos vel quemlibet eorum in realem et actuaalem dictorum praepositurae, decanatus, nec non canonicatum et praebendarum respective, ac omnium jurium, redditum, proventuum et pertinentiarum eorundem possessionem inducatis et assignetis. Dantes et assignantes eis stallum in choro et locum in capitulo, cum plenitudine juris canonici, facientes eisdem de universis censibus et procentibus ad praeposituram, decanatum et canonicatum praedictos, respective spectantibus et pertinentibus per eos, ad quos pertinent, plenarie et integre responderi et vos ipsi, quantum in vobis erit, respondentes, juxta vim, formam, tenorem et dispositionem litterarum erectionis nostrae.

In cujus rei fidem et evidentius testimonium praesentes nostras litteras per notarium nostrum publicum subscribi, sigillique nostri appensione jussimus et fecimus communiri. Actum et datum Cracoviae, in curia nostra episcopali, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo vigesimo nono, indictione secunda, pontificatus sanctissimi in Christo Patris et domini nostri, domini Clementis, divina providentia papae septimi⁶⁸, anno sexto, die vero Saturni nona, mensis octobris. Praesentibus venerabilibus et nobilibus dominis: Georgio Myszkowski⁶⁹, Gnesnensi et Cracoviensi canonico, cancellario nostro, Stanislae Borg⁷⁰, custode Sandomiriensi, utriusque juris doctoribus, Sebastiano Opalenicki⁷¹, custode Posnaniensi, Samuele Maciejowski⁷², Stanislae Przyborowski⁷³, canonicis Cracovien-

⁶⁸ *Papież Klemens VII (1523—1534).*

⁶⁹ *Jerzy Myszkowski († 1543), kanonik gnieźnieński i krakowski, wybitny prawnik, kanclerz biskupa Tomckiego.*

⁷⁰ *Stanisław Borek (Borg), kantor gnieźnieński, dziekan krakowski, kustosz sandomierski († 1556).*

⁷¹ *Sebastian Opaliński (Opalenicki), kustosz poznański, brat Piotra, ochmistrza dworu Zygmunta Augusta.*

⁷² *Samuel Maciejowski, późniejszy biskup krakowski († 1552).*

sibus, Nicolao Rudnicki⁷⁴, praeposito Chelmsi, plebano in Wieliczka, Stanislawo Kunowski in Swirze⁷⁵, Andrea Przechowski in Parzno⁷⁶, Alberto Lubowiecki in Głuchow⁷⁷, plebanis, Alberto Krowski⁷⁸, Joanne Rokicki⁷⁹, Nicolao Górski⁸⁰, Philippo Padniewski⁸¹, notaris nostris, testibus circa praemissa fide dignis.

Et ego Stanislaus Górski⁸² de Gorna, clericus Plocensis dioecesis, Sacra Apostolica auctoritate notarius publicus et illustrissimi atque reverendissimi domini Cracoviensis episcopi scriba, quia titulorum electioni, suppressioni, dismembrationi, fundationi, dotationi, erectioni, divisioni, unioni, annexioni, incorporationi, institutioni onerum et proventuum, deputationi aliisque omnibus et singulis decretis, statutis et ordinationibus, praemissis una cum praenominatis testibus praesens interfui eaque omnia, ut praemissum est, sic fieri vidi et audivi, ideo has praesentis erectionis litteras, manu mea propria scriptas, subscripsi et publicavi signoque et nomine meis, solitis et consuetis, una cum appensione sigilli praefati rev. dni Cracoviensis episcopi et Regni Poloniae vicecancellarii consignavi et communivi, in fidem et testimonium omnium praemissorum vocatus et requisitus.

DE ERECTIONE COLLEGIALIS TEMPLI CAPITULIQUE
OMNIUM SANCTORUM BOBOVIAE FACTA

S u m m a r i u m

Bobovia, ad hungaricam mercatorum viam sita, circa annum 1340 urbis privilegia suamque paroeciam adeptam est. Prima XV saeculi parte cracoviensis episcopus Sebnievus cardinalis Oleśnicki decanatum bobovianum, 19 paroeciis circumdatum, instituit. Quae iam saeculo XV suam scholam simpliciaque beneficia, paroecia ecclesiae Omnium Sanctorum collata, habet. Achacio Jordano, stemmatis Gryphus, rogante Petrus Tomicki episcopus die 9 octobris 1529 anno eandem ecclesiam paroecialem dignitate collegiali auxit. Quod templum inter collegiales ecclesias, ante dilaceratam Poloniam in dioecesi cracoviensi statutis, 15 ordinem occupat. Illud collegiale capitulum duabus praelaticis dignitatibus (praeposito et decano) atque tribus canonicatibus gremialibus ornabatur. Eodem erectionis documento, quod anno 1529 datum est, collegium quinque mansionariorum excitatur. Quae olim fuerant beneficia paroeciae bobovianae atque adiacentis paroeciae Siedliska, fiunt collatoris arbitrio proventus praelatorum, canonicorum mansionariorumque.

Turbulento reformandae religionis tempore, quod rapinae bonorum beneficiorumque sequebatur, factum est, ut collegiale bobovianum eiusque res paene rue-

⁷³ Stanisław Przyborowski, kanonik krakowski.

⁷⁴ Mikołaj Rudnicki, prepozyt kapituły chełmskiej, proboszcz w Wieliczce.

⁷⁵ Stanisław Kunowski, proboszcz w Swirze.

⁷⁶ Andrzej Przechowski, proboszcz w Parznie.

⁷⁷ Wojciech Lubowiecki, proboszcz w Głuchowie, był przez długie lata pisarzem kancelarii koronnej i sekretarzem biskupa Tomickiego.

⁷⁸ Ks. Wojciech Krowski, pisarz w kancelarii koronnej i sekretarz biskupa Tomickiego.

⁷⁹ Ks. Jan Rokicki, pisarz koronny i sekretarz kancelarii biskupa Tomickiego.

⁸⁰ Ks. Mikołaj Górski h. Bogoryja († 1573) pracował razem z bratem Stanisławem, w kancelarii biskupa Tomickiego.

⁸¹ Filip Padniewski, późniejszy biskup krakowski († 1572).

⁸² Stanisław Górski, redaktor „Tomicianów”, kanonik krakowski i płocki, prepozyt, kunowski, sekretarz biskupa Tomickiego († 1572).

rent. Quo tum tempore vicinae collegiales ecclesiae Tarnoviae, Voinicii et Sandeciae novas apud se dignitates praelatorum beneficiaque canonicorum fundabant et creabant, collegiale boboviam templum deses prorsus hac in re mansit. Demum Hyacinthus Śliwski, praelatus, die 5 mai 1689 an. quartum ordine canonicatum gremialem et die 3 ianuarii 1690 an. tertiam praelaturam, id est custodiam, ad collegiale templum fundat. Utraque canonica dignitas a Ioanne Małachowski episcopo erecta est. Anno 1791, occupantis Regiminis Austriaci decreto, bobovianum collegiale abolitum est.

Documentum, quo illud collegiale gremium erigitur, nusquam publicatum, eam ob rem praecipuum esse putatur, quod idem pariter praebet statuta collegialis capituli boboviani, quodque paucis adhuc id genus typis editis documentis extantibus, haud parum profuit ad leges capitulorum in Polonia cognoscendas. Certa praescripta, quibus cultus divinus et horariae sacerdotum preces in collegiali ecclesia boboviana ordinantur, sane perspectam nobis praebent Ecclesiae liturgiam in mediaevalibus collegialibus polonis templis celebratam.